

Uchwała Nr 135/XXVII/2009

Rady Gminy Grudusk
z dnia 30 czerwca 2009 roku

w sprawie przyjęcia „ Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Grudusk w latach 2009-2032 ”

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 Nr 142, poz.1591 z późniejszymi zmianami) i art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 października 2001 roku - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2008 r Nr 25 poz.150 z późniejszymi zmianami), w związku z art. 14 ust. 6 i 7 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach (Dz. U. z 2007 r Nr 39 poz.251 z późniejszymi zmianami) uchwała się co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „ Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Grudusk w latach 2009-2032 ” stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej Uchwały.

§ 2

Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Grudusk.

§ 3

Uchwała podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

Przewodniczący Rady
Marek Piotrowicz

Uzasadnienie

Przyjęty przez Radę Ministrów „ Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski ” nałożył szereg obowiązków na organy administracji publicznej w tym również na gminy. Gospodarka odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest i jego utylizacja, jest ważnym elementem całego systemu gospodarki odpadami, a także integralną częścią planów gmin , powiatów i województw.

Dla realizacji tego celu został opracowany „ Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Grudusk ”.

Dokument ten w sposób przejrzysty ujmuje zagadnienia ściśle związane z realizacją nałożonych na gminy obowiązków. Wskazuje między innymi cele i zadania, ramy prawne w tym zakresie oraz ujmuje tezy wynikające z programu krajowego w odniesieniu do zagadnień gospodarowania azbestem na terenie naszej gminy.

Wskazuje ponadto aktualny stan w zakresie wyrobów zawierających azbest, określa harmonogram realizacji programu

i wskazuje na środki finansowe, niezbędne do jego realizacji z jednoczesną możliwością pozyskania środków zewnętrznych na jego utylizację.

Biorąc powyższe pod uwagę oraz konieczność wdrożenia programu do realizacji zasadne jest podjęcie niniejszej Uchwały.

*Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr 135/XXVII/2009
Rady Gminy Grudusk
z dnia 30 czerwca 2009 r*

**PROGRAM USUWANIA
AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU
GMINY GRUDUSK
NA LATA 2009-2013
(Z PERSPEKTYWĄ DO 2032 R.)**

Czerwiec, 2009 r.

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP.....	4
2. CEL I ZADANIA PROGRAMU	4
3. CHARAKTERYSTYKA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST.....	5
4. SZKODLIWOŚĆ AZBESTU I POSTĘPOWANIE Z ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST.....	7
5. CHARAKTERYSTYKA GMINY GRUDUSK.....	10
6. INWENTARYZACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY GRUDUSK.....	12
7. ZAŁOŻENIA REALIZACJI PROGRAMU.....	19
8. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU.....	21
9. KOSZTY USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH Z TERENU GMINY GRUDUSK W OKRESIE 2009-2032.....	23
10. FINANSOWANIE USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH.....	25
11. WYTYCZNE DOTYCZĄCE PRZEPISÓW BHP W ZAKRESIE BEZPIECZNEGO USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH.....	28
12. WYTYCZNE DLA JEDNOSTEK SAMORZĄDU GMINNEGO, WŁAŚCICIELI I WYKONAWCÓW PRAC POLEGAJĄCYCH NA ZABEZPIECZENIU I USUWANIU WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST..	30
13. MONITORING REALIZACJI PROGRAMU.....	31
14. WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW.....	33
Załącznik Nr 1 – Ocena stanu możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest – wzór	
Załącznik Nr 2 - Informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania – wzór	
Załącznik Nr 3 - Informacja o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone – wzór	
Załącznik Nr 4 – Wniosek o dofinansowanie odebrania i unieszkodliwiania	

odpadów zawierających azbest - wzór

Załącznik Nr 5 – Karta przekazania odpadów zawierających azbest

**Załącznik Nr 6 - Wykaz firm posiadających pozwolenie na zbieranie i transport
azbestu na terenie powiatu ciechanowskiego**

Załącznik Nr 7 – Stan prawny

**Załącznik Nr 8 – Wzór oznakowania dla miejsc zawierających azbest lub wyroby
zawierające azbest**

1. WSTĘP

Azbest stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi. W związku z tym powstało wiele regulacji prawnych zakazujących stosowania i produkcji wyrobów zawierających ten minerał. Z tego względu w Polsce podejmuje się działania zmierzające do wyeliminowania ze środowiska tych szkodliwych wyrobów.

W dniu 14 maja 2002 roku Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej przyjęła „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” (KPUA).

Program ten zakłada usunięcie wszystkich wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terytorium Polski do końca 2032 roku. Dokument ten nakłada na Wójta Gminy następujące zadania:

1. przeprowadzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie gminy,
2. opracowanie Gminnego Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
3. rozpowszechnienie informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest,
4. sukcesywną likwidację oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie w określonym czasie do spełnienia wymogów ochrony środowiska,
5. przygotowywanie rocznych sprawozdań finansowych z realizacji zadań „Programu”.

W związku z powyższym władze samorządowe Gminy Grudusk mając na względzie zdrowie mieszkańców oraz wymogi prawne podejmują działania w kierunku likwidacji wyrobów zawierających azbest występujących na terenie gminy.

Przystępując do opracowania niniejszego dokumentu przyjęto założenie, iż będzie on obejmował okres od 2009-2013 z perspektywą do 2032, który zgodnie z KPUA, przewiduje usunięcie wyrobów zawierających azbest do końca 2032 roku. Program ten został opracowany zgodnie z wymaganym zakresem. W opracowaniu tym przedstawiono:

- podstawę prawną opracowania,
- charakterystykę Gminy,
- ilości i jakość wyrobów zawierających azbest na terenie gminy,
- harmonogram realizacji programu,
- źródła finansowania.

2. CEL I ZADANIA PROGRAMU

Celem niniejszego Programu jest:

- oczyszczenie terenu Gminy Grudusk z azbestu poprzez usunięcie wyrobów zawierających azbest,
- wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców gminy spowodowanych azbestem oraz ustalenie koniecznych do tego uwarunkowań,
- sukcesywna likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko,
- wdrożenie przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- pomoc finansowa mieszkańcom gminy w realizacji kosztownej wymiany płyt cementowo - azbestowych zgodnie z przepisami prawa.

Zadaniem Programu jest określenie warunków sukcesywnego wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Grudusk.

W Programie zawarte zostały:

- oszacowane ilości wyrobów azbestowych oraz ich rozmieszczenie na terenie gminy,
- informacje o stanie wyrobów zawierających azbest,
- szacunkowe koszty usuwania płyt azbestowo - cementowych, rur azbestowo – cementowych,

3. CHARAKTERYSTYKA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Azbest to naturalnie występujące w przyrodzie, krzemianowe minerały włókniste powstałe na drodze procesów metamorficznych. Pod względem mineralogicznym wyróżnia się dwie grupy minerałów azbestowych:

- serpentynity
- amfibole

Azbest znalazł szerokie zastosowanie w budownictwie, w energetyce, transporcie i przemyśle chemicznym dzięki swoim licznym właściwościom fizyko-chemicznym t.j.

- niepalności - temperatura topnienia chryzotyłu wynosi 1500-1550°C, amfiboli 930-1150°C,
- odporności na czynniki chemiczne (kwasy i zasady) - szczególnie w przypadku amfiboli,
- wysokiej wytrzymałości mechanicznej,
- niskiemu przewodnictwu cieplnemu i elektrycznemu,
- łatwości łączenia się z innymi materiałami (cement, tworzywa sztuczne),
- możliwości przedzenia włókien,
- dobrym właściwością sorpcyjnym.

Wyroby zawierające azbest dzielimy na dwie klasy:

Klasa I - wyroby „miękkie” o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m³ zawierające powyżej 20% (do 100%) azbestu. Wyroby te podatne są na uszkodzenia mechaniczne, przez co uwalniają duże ilości włókien azbestowych do otoczenia. Głównie stosowane były w wyrobach tekstylnych w celach ochronnych oraz jako koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tekstury uszczelkowe, m.in. w sprzęcie AGD, płytki podłogowe PCV oraz materiały i wykładziny cierne.

Klasa II - wyroby „twarde” o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg/m³. Zawierają poniżej 20% azbestu. Włókna są ze sobą mocno związane, więc w przypadku mechanicznego uszkodzenia emisja azbestu do otoczenia jest niewielka. Zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi stwarza obróbka tych wyrobów (cięcie, wiercenie otworów) oraz rozbijanie w wyniku zrzucania z wysokości w trakcie prac remontowych. Najczęściej w Polsce stosowanymi wyrobami z tej klasy są płyty azbestowo-cementowe faliste i płyty azbestowo-cementowe typu „karo” stosowane jako pokrycia dachowe oraz płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielokondygnacyjnym. W mniejszych ilościach produkowane i stosowane były rury azbestowo- cementowe służące do wykonywania instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych oraz w budownictwie jako przewody kominowe i zsypowe.

Zastosowanie materiałów budowlanych zawierających azbest i kierunki wykorzystywania azbestu podano w tabelach poniżej:

Rodzaj wyrobu zawierającego azbest	Zastosowanie
Płyty azbestowo-cementowe faliste	Pokrycia dachowe
Płyty azbestowo-cementowe płaskie	Ściany osłonowe, działowe, okładziny zewnętrzne, osłona ścian i przewodów windowych, szybów wentylacyjnych i instalacyjnych, chłodnie kominowe i wentylatorowe
Płyty azbestowo-cementowe płaskie typu „karo”	Pokrycia dachowe, okładziny zewnętrzne
Płyty azbestowo-cementowe autoklawizowane płaskie „acekol”, „kolorys”	Okładziny zewnętrzne, osłony kanałów wentylacyjnych i klimatyzacyjnych, ściany działowe
Płyty azbestowo - cementowe konstrukcyjne ogniochronne	Osłony ogniochronne i przeciwpożarowe w budynkach i obiektach przemysłowych, izolacja urządzeń grzewczych
Rury azbestowo - cementowe (ciśnieniowe i bezciśnieniowe)	Przewody wodociągowe i kanalizacyjne, rynny spustowe zsyków na śmieci, przewody kominowe
Otuliny azbestowo - cementowe	Izolacja urządzeń ciepłowniczych
Kształtki budowlane azbestowo - cementowe	Przewody wentylacyjne, podokienniki, osłony rurociągów ciepłowniczych, osłony kanałów spalinowych i wentylacyjnych
Masy azbestowe natryskowe	Izolacja ogniochronna konstrukcji stalowych, przegród budowlanych, izolacja akustyczna obiektów użyteczności publicznej

Rodzaje wyrobów	Wyroby	Udział % azbestu w wyrobie	Zastosowanie	Zalety wyrobu
Wyroby azbestowo - cementowe	Płyty dekarские, rury ciśnieniowe, płyty okładzinowe i elewacyjne	5-30 %	Pokrycie dachowe, elewacje, wodociągi i kanalizacje	Ogniotrwałość, odporność na korozję i gnicie, wytrzymałość mechanicznie, lekkie, trwałe, nie wymagają konserwacji
Wyroby izolacyjne	Wata, włóknina, sznury tkanina termoizolacyjna, taśmy	75-100%	Izolacje kotłów parowych, silników, rurociągów, wymienników ciepła, zbiorników, ubrania i tkaniny termoizolacyjne	Odporne na wysoką temperaturę, trwałe
Wyroby uszczelniające	Tektura, płyty azbestowo-kauczukowe, szczeliwa plecione	75-100%	Uszczelnienia narażone na wysoką temperaturę, wodę i parę, kwasy i zasady, oleje, gazy spalinowe	Odporność na wysokie temperatury, wytrzymałość na ściskanie, dobra elastyczność, odporność chemiczna
Wyroby cierne	Okładziny cierne, klocki hamulcowe	30 %	Elementy napędów	Chroni elementy przed przegrzaniem

Wyroby hydroizolacyjne	Lepiki asfaltowe, kity uszczelniające, zaprawy gruntujące, papa dachowa, płytki podłogowe	20-40 %	Materiały stosowane w budownictwie	
Inne	Materiał filtracyjny w przemyśle piwowarskim i w farmacji, wypełniacz lakierów i izolacji przewodów grzewczych, produkcja masek przeciwgazowych		Stosowany w różnych przemysłach	

Źródło: www.ciop.pl

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001r. - w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. 2001, Nr 112, poz.1206) odpady zawierające azbest klasyfikowane są jako odpady niebezpieczne o kodach:

- 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy,
- 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu,
- 10 11 81* - odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła),
- 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo - azbestowych,
- 1501 11* -opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
- 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest,
- 16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające azbest,
- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest,
- 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest

4. SZKODLIWOŚĆ AZBESTU I POSTĘPOWANIE Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

Azbest staje się zagrożeniem dla zdrowia, gdy dojdzie do korozji lub uszkodzenia wyrobów zawierających azbest (łamanie, kruszenie, cięcie, szlifowanie itp.). Wówczas uwalniane są do powietrza włókna azbestu, które mogą zostać przeniesione przez układ oddechowy do płuc. Chorobotwórcze działanie azbestu występuje w wyniku wdychania tych włókien (oznacza to, że dopóki nie są one uwolnione do powietrza nie stanowią zagrożenia dla zdrowia).

Źródłami emisji azbestu do otoczenia są:

- niewłaściwie składowane odpady azbestowe, w tym tzw. dzikie wysypiska,
- użytkowanie wyrobów azbestowych, co w konsekwencji prowadzi do zanieczyszczenia powietrza pyłem azbestowym w wyniku: korozji i mechanicznych uszkodzeń płyt azbestowo-cementowych,
- niewłaściwe usuwanie pokryć dachowych i innych wyrobów zawierających azbest,
- urządzenia grzewcze, wentylacyjne, klimatyzacyjne i izolacje zawierające azbest. (są to źródła występujące wewnątrz pomieszczeń).

Na typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien i ich stężenie oraz czas trwania narażenia. Istotne znaczenie dla wielkości poziomu zanieczyszczenia powietrza włóknami azbestu, jakie powstają np. podczas prac demontażowych, ma zasada obniżania emisji pylenia: przez zwilżanie wyrobu przed oraz w trakcie demontażu,

zaniechanie w miarę możliwości obróbki i destrukcji mechanicznej demontowanego wyrobu, nie posługiwanie się narzędziami napędzanych elektrycznie (np. piły, wiertarki), wyzwalającymi znaczną emisję, narzędziami ręcznymi - najlepiej wolnoobrotowymi o specjalnie wyprofilowanych ostrzach, zaopatrzonych w odsysanie pyłu i przeznaczonych dla obróbki wyrobów azbestowych. Podczas prac wymagana jest staranność i dokładność wszelkich czynności, wykonywanie ich według wcześniej przygotowanego planu. Oddychanie powietrzem skażonym włóknami azbestowymi prowadzi do wielu chorób układu oddechowego, w tym nowotworów o wysokiej zjadliwości. Zachorować mogą osoby, które miały kontakt z azbestem ze względu na rodzaj wykonywanej pracy oraz osoby narażone na długotrwałe wdychanie włókien azbestowych o małym stężeniu, jak też osoby narażone na krótkotrwałe przebywanie w miejscu o dużym stężeniu włókien azbestowych. Nieznana jest minimalna ilość pyłu azbestowego, która wywołuje choroby. Wiadomo natomiast, że im więcej włókien azbestu wdychanych jest do układu oddechowego, tym większe jest ryzyko choroby. Choroby mogą wystąpić nawet po 30 latach od momentu kontaktu z pyłem azbestowym.

Wszystkie rodzaje azbestu umieszczone są na liście czynników rakotwórczych stanowiącej załącznik 1 do Rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z 11.09.1996 r. (Dz. U. Nr 121, poz. 571) w sprawie czynników rakotwórczych w środowisku pracy oraz nadzoru nad stanem zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki. Ekspozycja nieznaczna, przypadkowa wydaje się nieunikniona, tak z uwagi na rozpowszechnienie wyrobów azbestowych do niedawna będących w powszechnym użyciu, jak z powodu konsekwencji tego rozpowszechnienia - stałej obecności zmiennych na ogół niewielkich poziomów pyłów azbestu, występujących w powietrzu atmosferycznym w sposób naturalny. Zanieczyszczenia te w obszarach zindustrializowanych występują w nieco wyższych poziomach. Wyróżniamy trzy rodzaje narażenia na pyły azbestowe, a mianowicie ekspozycję:

- zawodową - związaną z pracą w kopalni oraz w zakładach produkujących i stosujących wyroby azbestowe; również praca w warsztatach samochodowych i praca przy usuwaniu wyrobów i materiałów zawierających azbest,
- parazawodową - dotyczy mieszkańców terenów sąsiadujących z kopalniami i zakładami przetwarzającymi azbest oraz rodzin pracowników tych zakładów,
- środowiskową - związaną z występowaniem azbestu w powietrzu atmosferycznym, wodzie pitnej i artykułach spożywczych.

Pomimo tego, że azbest był wykorzystywany od czasów starożytnych, to jego szkodliwy wpływ na organizm człowieka rozpoznano dopiero w XX wieku. Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna od stopnia penetracji i liczby włókien, które uległy retencji w płucach, jak również od fizycznych cech włókien. Szczególne znaczenie ma w tym przypadku średnica włókien. Włókna cienkie o średnicy poniżej 3 μm przenoszone są łatwiej i docierają do końcowych odcinków dróg oddechowych, podczas gdy włókna grube o średnicy powyżej 5 μm , zatrzymują się w górnych odcinkach dróg oddechowych. Skręcone włókna chryzolit o dużej średnicy mają tendencję do zatrzymywania się wyżej, w porównaniu z igłowymi włóknami azbestów amfibolowych, z łatwością przenikających do obwodowych części płuc. Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, tzn. takie, które mogą występować w trwałej postaci w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do pęcherzyków płucnych. Są one dłuższe od 5 μm , mają grubość mniejszą od 3 μm , a stosunek długości włókna do jego grubości nie jest mniejszy niż 3:1. Ze względu na to, że włókna azbestu chryzotylowego są łatwiej zatrzymywane w górnych partiach układu oddechowego w porównaniu z włóknami azbestów amfibolowych oraz ze względu na fakt, że są także skuteczniej usuwane z płuc, narażenie na kontakt z azbestem amfibolowym niesie za sobą ryzyko zdrowotne. Krótkookresowe narażenie na działanie azbestu może prowadzić do zaburzeń oddechowych, bólów w klatce piersiowej oraz podrażnienia skóry i błon śluzowych. Z kolei chroniczna ekspozycja na włókna azbestowe może być przyczyną takich chorób układu oddechowego jak:

- pylica azbestowa (azbestoza) - rodzaj pylicy płuc spowodowanej wdychaniem włókien azbestowych, powodują uszkodzenia i zwłóknienia tkanki płucnej,

□ zmiany opłucnowe - występują już przy niewielkim narażeniu na włókna azbestowe, powodują ograniczenie funkcjonowania płuc, zwiększają ryzyko zachorowania na raka oskrzeli i międzybłoniaka opłucnej,

□ rak płuc - najczęściej powodowanym przez azbest nowotworem dróg oddechowych jest rak oskrzeli.

Usuwanie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest przez przypadkowe i nieprofesjonalne firmy lub na własną rękę zwiększa zagrożenie pyłem azbestowym dla mieszkańców.

Bezpieczne postępowanie z wyrobami zawierającymi azbest

Wyroby zawierające azbest nie stanowią zagrożenia dopóki:

- nie podlegają działaniom mechanicznym - łamaniu, ścieraniu itp.,
- ich stan techniczny ocenia się na dobry,
- przy użytkowaniu spełniane są wymagania techniczne opisane w przepisach prawnych.

Bezpieczne usunięcie wyrobów zawierających azbest oznacza prawidłowe przeprowadzenie procesów:

- demontażu,
- transportu,
- deponowania na odpowiednim składowisku odpadów.

Powyższe procesy stanowią największe zagrożenie możliwością uwolnienia szkodliwych włókien azbestowych.

Demontaż wyrobów zawierających azbest jest ściśle regulowany przepisami prawnymi. Według obowiązującego prawa prace polegające na usuwaniu lub naprawie wyrobów zawierających azbest mogą być wykonywane wyłącznie przez wykonawców posiadających odpowiednie wyposażenie techniczne do prowadzenia takich prac oraz zatrudniających pracowników przeszkolonych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy usuwaniu i wymianie materiałów zawierających azbest. Wykonawcy prac powinni posiadać zezwolenie na prowadzenie działalności, w wyniku której powstają odpady niebezpieczne. Prace przy naprawie wyrobów zawierających azbest w obiektach i urządzeniach budowlanych lub prace mające na celu jego usunięcie z obiektu lub urządzenia budowlanego powinny być poprzedzone zgłoszeniem tego faktu właściwemu organowi nadzoru budowlanego. Wykonawca prac, polegających na naprawie lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów i urządzeń budowlanych, zobowiązany jest do:

- izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie odpowiednich osłon,
- ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1 m przy stosowaniu osłon,
- umieszczenia tablic ostrzegawczych o treści: "Uwaga! Zagrożenie azbestem", "Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony",
- zastosowania odpowiednich środków technicznych celem zmniejszenia emisji włókien azbestu.

Prace związane z usuwaniem azbestu lub wyrobów zawierających azbest muszą być prowadzone w taki sposób, aby wyeliminować uwalnianie azbestu lub co najmniej zminimalizować pylenie do dopuszczalnych wartości stężeń w powietrzu regulowanych przepisami szczególnymi. Zapewnienie powyższego wymaga:

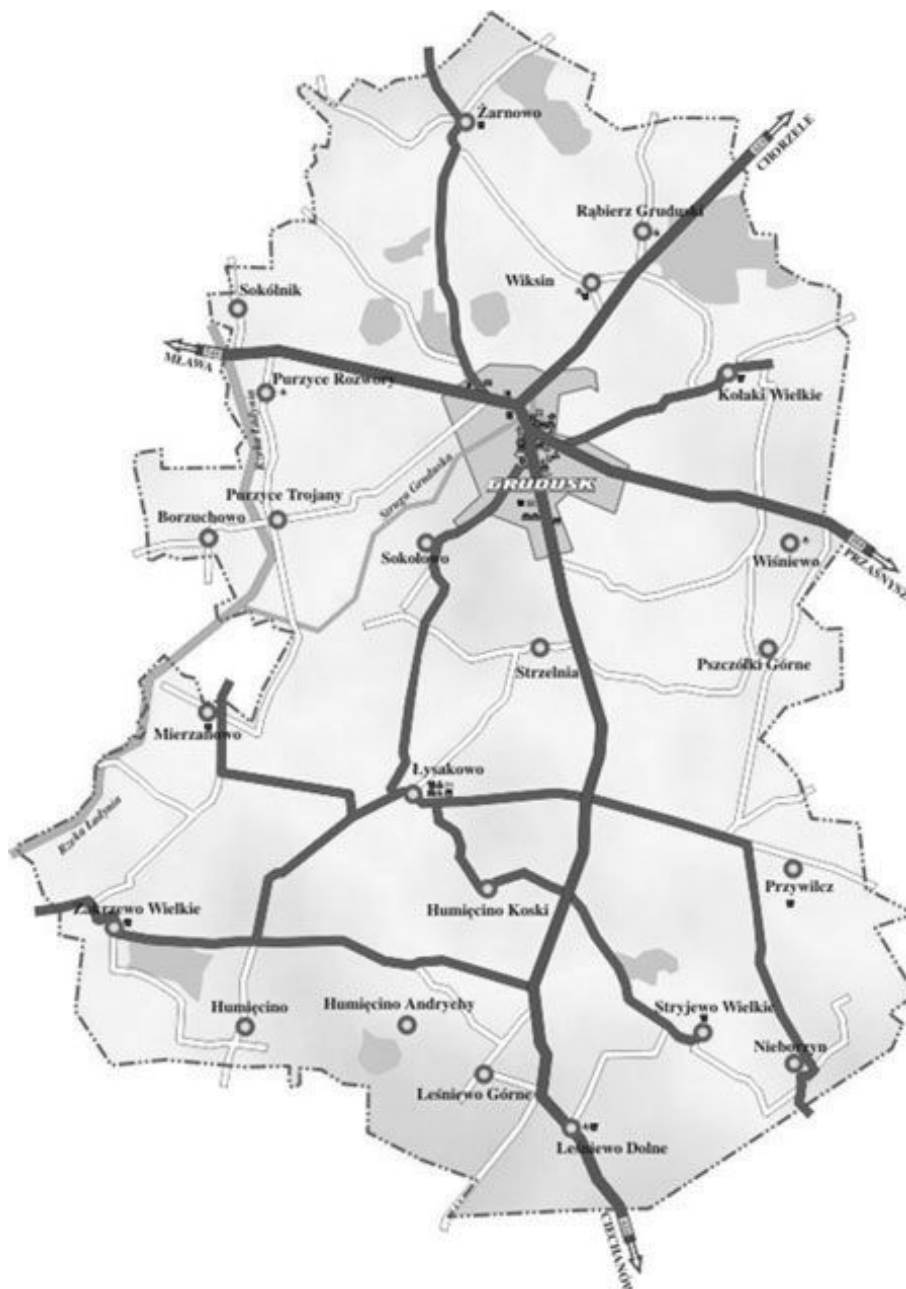
- zwilżania wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem lub demontażem i utrzymywania w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- demontażu całych wyrobów (płyt, rur, kształtek) bez jakiegokolwiek uszkodzenia (łamanie, kruszenie, cięcie, szlifowanie itp.), tam gdzie jest to technicznie możliwe,
- odspajania materiałów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze.

Demontaż wyrobów zawierających azbest nierozzerwalnie związany jest z procesem powstawania odpadów. Obecnie jedyną metodą unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest ich składowanie na odpowiednich składowiskach odpadów niebezpiecznych. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest należy do obowiązków

właściciela nieruchomości. Jednak poważną przeszkodą jest brak środków finansowych, co uniemożliwia większości właścicielom nieruchomości podejmowanie działań związanych z usuwaniem azbestu, który występuje głównie w płytach eternitowych pokrywających dachy budynków. Jednym ze sposobów przyspieszenia przez mieszkańców gminy Grudusk procesu usuwania wyrobów zawierających azbest i jednocześnie zabezpieczenia środowiska przed zagrożeniem spowodowanym nieodpowiednim postępowaniem z odpadami zawierającymi azbest jest pomoc w sfinansowaniu ze źródeł zewnętrznych kosztów demontażu, transportu i unieszkodliwiania powstałych odpadów azbestowych.

5. CHARAKTERYSTYKA GMINY GRUDUSK

Gmina Grudusk położona jest w północno wschodniej części województwa mazowieckiego, w północnej powiatu ciechanowskiego, w makroregionie Niziny Północno-mazowieckiej. Zajmuje 96,7 km² powierzchni, co stanowi ok. 9% ogólnej powierzchni powiatu. Gmina Grudusk sąsiaduje z gminami Regimin (powiat ciechanowski), Czernice Borowe (powiat przasnyski), Dzierzgowo, Szydłowo i Stupsk (powiat mławski).

Mapa Gminy Grudusk

Znaczną część, bo około 40% powierzchni gminy stanowi Obszar Chronionego Krajobrazu.

Użytki rolne, stanowią 90 % całości obszaru gminy, zajmują 8752,44 ha, zaś grunty leśne znajdują się na powierzchni 413 ha (4,5%).

Na dzień 31 grudnia 2008 roku obszar gminy zamieszkiwało 4 027 osób, co daje średnią gęstość zaludnienia na poziomie 42 osoby/km².

Sieć osadniczą gminy tworzą 33 miejscowości, które obejmują 24 sołectwa i 23 obręby geodezyjne. Największą miejscowością jest Grudusk (siedziba władz administracyjnych gminy) zamieszkała przez 1354 osób. Następnie Rąbierz Gruduski i Łysakowo liczą odpowiednio 268 i 199 mieszkańców. Pozostałe miejscowości są stosunkowo niewielkimi osadami.

Głównym źródłem utrzymania mieszkańców gminy jest rolnictwo. Funkcjonuje tutaj 759 indywidualnych gospodarstw rolnych, z których dominują gospodarstwa z przedziału 15-

50 ha i 2-5 ha oraz 10-15 ha. Duży procent mieszkańców utrzymuje się z pracy w sektorze usług (oświata, administracja, handel, służba zdrowia) lub prowadzi własną działalność gospodarczą.

Gmina dysponuje dobrze rozwiniętą siecią połączeń komunikacyjnych. Przez teren gminy przebiegają ważne ciągi komunikacyjne – drogi wojewódzkie: Nr 544 Brodnica-Lidzbark-Mława-Przasnysz (dł. ok. 7,8 km) i Nr 616 Rębielin-Ciechanów (dł. ok. 14 km). Zwodociągowanie gminy osiągnęło poziom ponad 99% i jedynie nieliczne zabudowania, położone w rozproszonej zabudowie kolonijnej, nie posiadają dostępu do sieci wodociągowej.

Gmina posiada własną oczyszczalnię ścieków komunalnych. Procent nieruchomości położonych na terenach skanalizowanych wynosi - 36%

W zakresie gospodarki odpadami komunalnymi gmina utworzyła własną jednostkę organizacyjną Zakład Komunalny w Grudusku, który zajmuje się odbiorem odpadów komunalnych od mieszkańców. Na 31 grudnia 2008 r. 60% użytkowników posesji posiada podpisane umowy na odbiór odpadów niesegregowanych. Na terenie gminy wdrożono także system selektywnej zbiórki odpadów typu szkło, tworzywa sztuczne, makulatura, baterie.

6. INWENTARYZACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY GRUDUSK

W 2007-2008 roku pracownicy Urzędu Gminy Grudusk przeprowadzili inwentaryzację wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy Grudusk. W efekcie przeprowadzonej inwentaryzacji stwierdzono, że wyroby zawierające azbest na terenie Gminy Grudusk to głównie pokrycia dachowe budynków mieszkalnych, inwentarskich, gospodarczych, garaży, wiat itp., w większości wykonane z falistych płyt azbestowo-cementowych. W znacznie mniejszym stopniu występują płyty azbestowo-cementowe płaskie typu „karo”. W trakcie inwentaryzacji oceniono również, stopień pilności usuwania wyrobów azbestowych.

Tabela 1. Ilość i rozmieszczenie obiektów zawierających azbest u posiadaczy fizycznych na terenie Gminy Grudusk

Lp.	Miejscowość	Ilość obiektów pokrytych eternitem falistym	Ilość obiektów pokrytych eternitem płaskim	Łączna ilość obiektów pokrytych eternitem	Ilość eternitu w m ²
1.	Borzuchowo-Daćbogi	17	0	17	4163
2.	Grudusk	186	29	215	26995
3.	Humięcino	76	21	97	17832
4.	Humięcino-Andrychy	42	4	46	10503
5.	Humięcino-Koski	28	1	29	6210

6.	Kołaki Wielkie	75	5	80	16586
7.	Leśniewo Dolne	37	7	44	5981
8.	Leśniewo Górne	26	9	35	7405
9.	Łysakowo	45	17	62	13406
10.	Mierzanowo	51	12	63	12041
11.	Nieborzyn	27	3	30	5343
12.	Przywilcz	43	6	49	8910
13.	Pszczółki	52	1	53	10852
14.	Purzyce Rozwory	17	8	25	4451
15.	Purzyce Trojany	58	5	63	9722
16.	Rąbież Gruduski	53	2	55	8425
17.	Sokołowo	26	5	31	4782
18.	Sokólnik	17	3	20	3638
19.	Stryjowo Wielkie	42	4	46	10670
20.	Strzelnia	27	0	27	5862
21.	Wiksin	51	4	55	8321
22.	Wiśniewo	47	3	50	8758
23.	Zakrzewo	37	4	41	8971
24.	Żarnowo	55	11	66	10873
	RAZEM	1135	164	1299	230700

Tabela 2. Ilość i rodzaj wyrobów zawierających azbest u posiadaczy fizycznych w poszczególnych miejscowościach (według stanu na 31.03.2009 r.)

Lp.	Miejscowość	J.m.	Zestawienie ilościowe płyt azbestowo-cementowych		Masa [Mg]
			Płyty faliste	Płyty płaskie	
1.	Borzuchowo-Daćbogi	m ²	4163	0	45,8
2.	Grudusk	m ²	23777	3218	296,9
3.	Humięcino	m ²	14349	3483	196,15
4.	Humięcino-Andrychy	m ²	9944	559	115,53
5.	Humięcino-Koski	m ²	6023	187	68,31
6.	Kołaki Wielkie	m ²	15843	743	182,44

7.	Leśniewo Dolne	m ²	5315	666	65,8
8.	Leśniewo Górne	m ²	5927	1478	81,45
9.	Łysakowo	m ²	10220	3186	147,46
10.	Mierzanowo	m ²	10272	1769	132,45
11.	Nieborzyn	m ²	4569	774	58,77
12.	Przywilcz	m ²	7328	1582	98,01
13.	Pszczółki	m ²	10717	135	119,37
14.	Purzyce Rozwory	m ²	3231	1220	48,96
15.	Purzyce Trojany	m ²	9136	586	106,94
16.	Rąbież Gruduski	m ²	8154	271	92,7
17.	Sokołowo	m ²	3684	1098	52,60
18.	Sokólnik	m ²	3033	605	40,01
19.	Stryjewe Wielkie	m ²	10084	586	117,37
20.	Strzelnia	m ²	5862	0	64,48
21.	Wiksin	m ²	7821	500	91,53
22.	Wiśniewo	m ²	8398	360	96,33
23.	Zakrzewo	m ²	8151	820	98,68
24.	Żarnowo	m ²	9564	1309	119,60
RAZEM		m²	205565	25135	2537,7

Bilans masowy wyrobów zawierających azbest (u posiadaczy fizycznych) na terenie Gminy Grudusk, wg. miejscowości [m²]

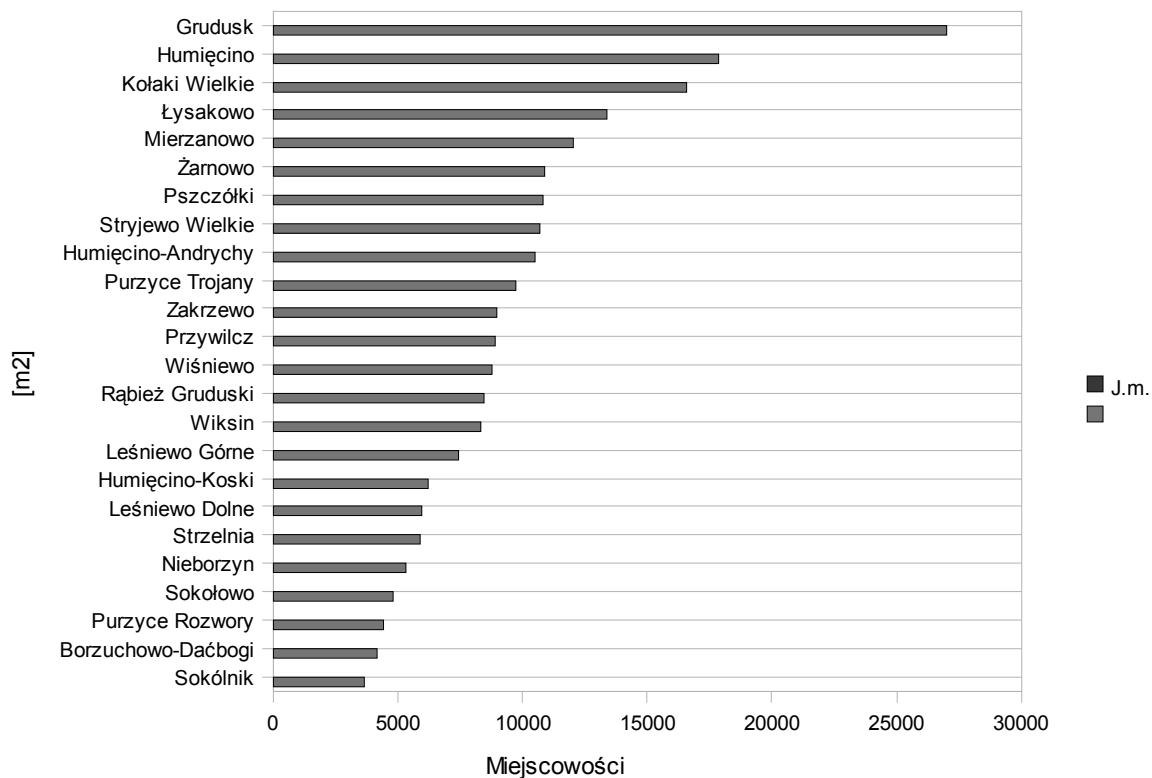

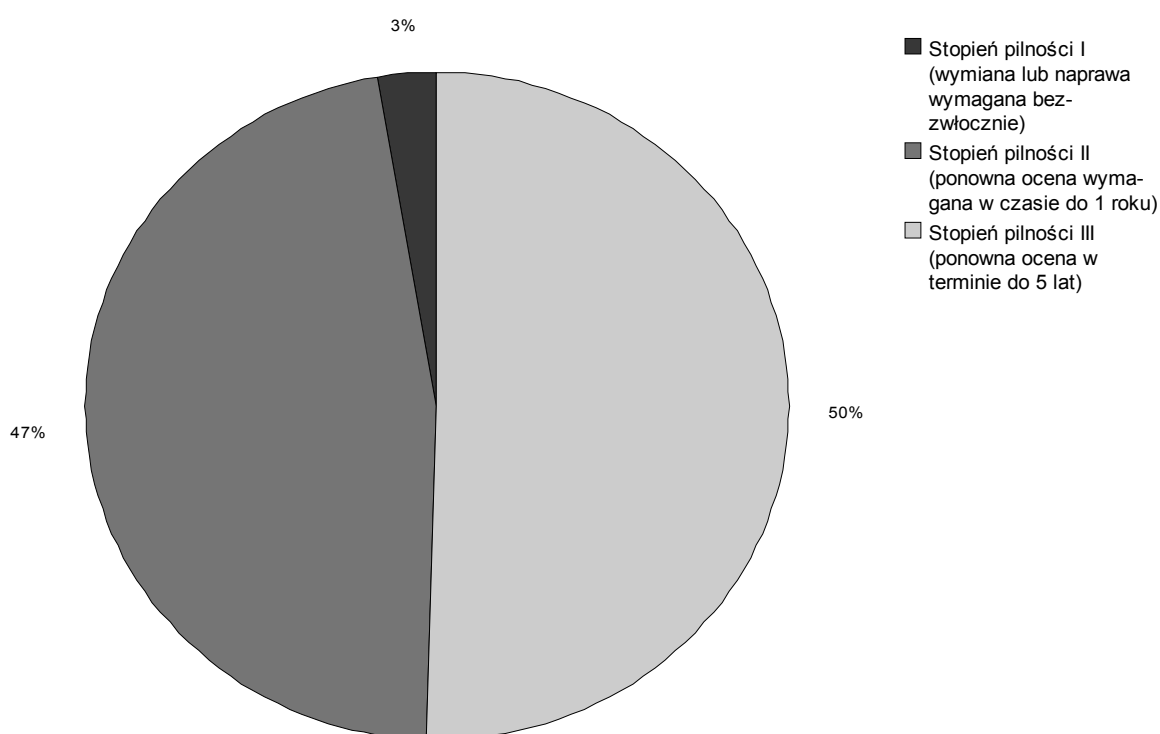
Tabela 3. Stopnie pilności usuwania wyrobów zawierających azbest u posiadaczy fizycznych w poszczególnych miejscowościach na terenie Gminy Grudusk

Lp.	Miejscowość	J.m.	Stopień pilności I	Stopień pilności II	Stopień pilności III	Ilość eternitu w m ²
1.	Borzuchowo-Daćbogi	m ²	160	929	3074	4163
2.	Grudusk	m ²	487	9455	17053	26995
3.	Humięcino	m ²	0	13234	4598	17832
4.	Humięcino-Andrychy	m ²	384	5721	4398	10503
5.	Humięcino-Koski	m ²	187	2661	3362	6210
6.	Kołaki Wielkie	m ²	130	9380	7076	16586
7.	Leśniewo Dolne	m ²	283	2808	2890	5981
8.	Leśniewo Górne	m ²	0	4370	3035	7405
9.	Łysakowo	m ²	0	6425	6981	13406
10.	Mierzanowo	m ²	796	4229	7016	12041
11.	Nieborzyn	m ²	0	1802	3541	5343
12.	Przywilcz	m ²	458	3217	5235	8910
13.	Pszczółki	m ²	0	5939	4913	10852
14.	Purzyce Rozwory	m ²	400	2447	1604	4451
15.	Purzyce Trojany	m ²	749	5890	3083	9722
16.	Rąbież Gruduski	m ²	241	3698	4486	8425
17.	Sokołowo	m ²	525	2005	2252	4782
18.	Sokólnik	m ²	180	1784	1674	3638
19.	Stryjewe Wielkie	m ²	260	3237	7173	10670
20.	Strzelnia	m ²	0	3477	2385	5862
21.	Wiksin	m ²	940	1743	5638	8321
22.	Wiśniewo	m ²	0	3226	5532	8758
23.	Zakrzewo	m ²	120	5417	3434	8971
24.	Żarnowo	m ²	0	4859	6014	10873
	RAZEM	m²	6300	107953	116447	230700

Tabela 4. Ocena pokryć dachowych u posiadaczy fizycznych

Ocena pilności usunięcia pokryć dachowych zawierających azbest	Powierzchnia m ²	%
Stopień pilności I (wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie)	6300	2,73
Stopień pilności II (ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku)	107953	46,80
Stopień pilności III (ponowna ocena w terminie do 5 lat)	116447	50,47

Ogólna ocena stopni pilności usuwania wyrobów zawierających azbest (plyty azbestowo-cementowe) u posiadaczy fizycznych w %

Należy zaznaczyć, że nie zastano właścicieli wszystkich nieruchomości, co utrudniło prace wykonawcom „Programu...”. Sporządzenie inwentaryzacji polegało głównie na sporządzeniu spisu z natury dlatego dane mogą mieć charakter szacunkowy.

Oprócz zbierania informacji od prywatnych właścicieli nieruchomości, gmina dokonała oceny stanu nieruchomości, których sama jest właścicielem - tabela nr 5.

Tabela 5. Obiekty administrowane przez Urząd Gminy Grudusk

Lp.	Miejsce występowania	Ilość obiektów pokrytych eternitem falistym	Ilość obiektów pokrytych eternitem płaskim	Ilość w [m ²]	Masa [Mg]	Stopień pilności
1.	Grudusk	1	0	100	1,1	III
2.	Humięcino	2	0	803	8,83	III
3.	Przywilcz	1	0	260	2,86	III
4.	Wiksin	1	0	552	6,07	III
5.	RAZEM	5	0	1715	18,86	

Tabela 6. Ilość wyrobów azbestowo-cementowych występujących na terenie Gminy Grudusk wg. poszczególnych podmiotów

Rodzaj obiektu	Pokrycia dachowe (m ²)	Masa [Mg]
Osoby fizyczne	230700	2537,7
Jednostki gminne	1715	18,86
Inne jednostki	2348	25,83
RAZEM	234763	2582

* Średnia waga 1 m² płyt azbestowo-cementowych wynosi 11 kg. (Przyjęto wg. wytycznych w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”)

Rury azbestowo-cementowe były dość powszechnie używane w latach sześćdziesiątych i na początku lat siedemdziesiątych do budowy rozdzielczych sieci wodociągowych. Szacunki dotyczące ilości wykorzystywanych rur azbestowo-cementowych na terenie Gminy Grudusk wynoszą ok. 2000 mb, co przy średniej wadze 1 mb = 40 kg daje łącznie ok. 80 Mg.

Tabela 7. Bilans masowy (w Mg) wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Grudusk

Rodzaj wyrobów zawierających azbest	Ilość (mb, m ²) z inwentaryzacji	Udział (%)	Masa [Mg]
Płyty azbestowo-cementowe łącznie	234763	97	2582
Rury azbestowo-cementowe	2000	3	80
Inne wyroby zawierające azbest	-	-	-

Źródło: Obliczenia wg. wskaźników KPUA na podstawie danych własnych

Tabela 8. Ilość odpadów azbestowych odebranych z terenu gminy Grudusk i kierowanych do unieszkodliwiania w 2007-2008 r.

RODZAJ ODPADÓW zawierających azbest	ILO ŚĆ ODPADÓW	
	WYTWORZONYCH	odebranych DO SKŁADOWANIA
-	[Mg]	[Mg]
Płyty azbestowo-cementowe	-	-
Rury azbestowo-cementowe	-	-
Inne wyroby zawierające azbest	-	-
RAZEM:	-	-

Z uwagi na brak ewidencji usuwanych z terenu gminy wyrobów zawierających azbest nie można określić dokładnej ilości usuniętych wyrobów. Dopiero przyjęcie i realizacja Programu umożliwią kontrolę tego procesu.

Na terenie gminy Grudusk nie przewiduje się wzrostu ilości wyrobów zawierających azbest z uwagi na obowiązujący całkowity zakaz ich stosowania. Ilość tych wyrobów będzie sukcesywnie malała w związku z ich stopniowym usuwaniem, które zakończone zostanie do końca roku 2032 (po całkowitym oczyszczeniu terenu gminy z w/w. wyrobów).

Odpady zawierające azbest będą powstawać na terenie Gminy Grudusk w wyniku prowadzenia prac przy wymianie pokryć dachowych wykonanych z płyt azbestowo-cementowych.

7. ZAŁOŻENIA REALIZACJI PROGRAMU

Realizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Grudusk będzie procesem długofalowym (trwającym do końca roku 2032), ograniczonym możliwościami finansowymi zarówno samorządu jak i mieszkańców. Wykonanie Programu powierza się Władzom Gminy. Realizacja Programu będzie zgodna z przyjętym celem i przebiegać będzie w następujących obszarach:

1. Inwentaryzacja i utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest

Podstawą dla opracowania Programu była przeprowadzona na terenie gminy inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest i utworzenie bazy danych o ich lokalizacji (wg. sołectw na terenie gminy).

2. Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania

W ramach edukacji mieszkańców na stronie internetowej gminy utworzona zostanie „zakładka tematyczna”, w której na bieżąco prezentowane będą:

- akty prawne dotyczące obowiązków postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz regulujących sposób bezpiecznego ich usuwania i unieszkodliwiania,
- informacje o zagrożeniu, jakie niesie za sobą azbest,
- informacje o działaniach Gminy podejmowanych w celu usunięcia wyrobów zawierających azbest, wzory wniosków na dofinansowanie odbioru i składowanie odpadów azbestowych,
- aktualny wykaz firm posiadających zezwolenie na demontaż wyrobów zawierających azbest i transport powstałych odpadów.

3. Mobilizowanie właścicieli budynków do usunięcia wyrobów zawierających azbest poprzez system pomocy edukacyjnej i finansowej

Działanie realizowane będzie poprzez:

- system edukacji w zakresie szkodliwości i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych,
- informowanie o potencjalnych źródłach uzyskania dotacji, preferencyjnych kredytów i pożyczek na wymianę pokryć dachowych z azbestem,
- dofinansowanie kosztów usunięcia azbestu w tym: załadunku na terenie nieruchomości, transportu i składowania na składowisku odpadów niebezpiecznych,
- udzielanie informacji mieszkańcom na temat realizacji Programu.

4. Odbiór odpadów azbestowych z nieruchomości osób fizycznych, jednostek budżetowych i innych

Odbiór odpadów azbestowych z nieruchomości osób fizycznych, obiektów gminnych i innych będzie następował na wniosek właściciela obiektu, jego zarządcy lub władającego. Złożone wnioski o dofinansowanie będą realizowane według kolejności wpływu do wysokości kwoty zabezpieczonej w budżecie na dany rok kalendarzowy. Odbiorem odpadów zawierających azbest zajmie się specjalistyczna firma transportowa. Termin odbioru odpadów z terenu nieruchomości uzgadnia przedstawiciel firmy transportowej z właścicielem nieruchomości. Wszystkie czynności związane z załadunkiem i transportem przeprowadzone zostaną zgodnie z obowiązującymi przepisami. Odbiór odpadów zawierających azbest od właściciela oraz ich przekazanie na składowisko potwierdzone będzie kartą przekazania odpadu (wzór w załącznikach do Programu), sporządzaną w trzech egzemplarzach: jeden dla odbierającego odpady, drugi dla właściciela odpadu, trzeci dla Gminy (w przypadku, gdy Przewoźnik rozliczać się będzie się za wykonaną usługę z Gminą).

5. Udzielanie pomocy finansowej osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym i innym właścicielom zasobów mieszkaniowych w usuwaniu odpadów zawierających azbest

W przypadku pozyskania środków finansowych lub zabezpieczenia w budżecie własnych Gmina częściowo sfinansuje koszty demontażu, transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest, tj.: rozbiórki pokrycia dachowego (płyt azbestowo - cementowych), załadunku na terenie nieruchomości odpadów zawierających azbest, transportu tych odpadów na odpowiednie składowisko. Wielkość dofinansowania oraz ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest w danym roku uzależniona będzie od ilości środków finansowych pochodzących z funduszy własnych i zewnętrznych.

6. Alokacja środków finansowych z budżetu gminy na realizację Programu

Rada Gminy będzie uchwałała corocznie w budżecie gminy stosowne środki na realizację Programu.

7. Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu

Gmina podejmie starania w celu pozyskiwania funduszy ze źródeł zewnętrznych, tj.: Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, Fundacji EkoFundusz i innych.

8. Pomoc w poszukiwaniu źródeł finansowania na wymieniane w ramach Programu pokrycia dachowe

Pomoc w poszukiwaniu źródeł finansowania w postaci dotacji, kredytów i pożyczek preferencyjnych osobom fizycznym na wymianę pokryć dachowych zawierających azbest. Wszyscy zainteresowani poszukiwaniem źródeł finansowania będą mogli skorzystać z pomocy i informacji udzielanych przez pracowników Urzędu Gminy.

9. Usunięcie wyrobów zawierających azbest z obiektów oświatowych i użyteczności publicznej

Gmina Grudusk usunie wyroby azbestowe z obiektów będących jej własnością.

11. Eliminacja powstawania „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest

Działanie finansowane będzie ze środków przeznaczonych na realizację Programu w danym roku kalendarzowym.

- Działania informacyjno - edukacyjne skierowane do społeczeństwa gminy związane postępowaniem z odpadami azbestowymi, co powinno wyeliminować powstawanie „dzikich wysypisk tych odpadów,
- Monitoring występowania „dzikich” wysypisk - na bieżąco,
- Likwidacja „dzikich” wysypisk w przypadku stwierdzenia ich występowania.

12. Oczyszczenie terenów gminy i innych terenów publicznych z wyrobów zawierających azbest

Gmina Grudusk w miarę możliwości na bieżąco przeprowadzać będzie oczyszczanie terenów gminy z wyrobów i odpadów zawierających azbest.

13. Bieżący monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji Radzie Gminy

Elementem zarządzania Programem jest jego systematyczne monitorowanie. W tym celu planuje się powołać Komisję ds. monitoringu realizacji Programu. W ramach działań monitoringowych określone zostaną zmiany ilości wyrobów zawierających azbest w gminie w kolejnych latach realizacji Programu, tj.: ilości usuniętych i unieszkodliwionych w danym roku odpadów zawierających azbest, ilości wyrobów azbestowych pozostałych jeszcze do usunięcia. Monitorowanie i raportowanie Programu zostanie zsynchronizowane z raportowaniem Gminnego Planu Gospodarki Odpadami. Komisja będzie przedkładała Radzie Gminy co 2 lata raport przedstawiający wyniki realizacji Programu. Wskaźniki monitorowania Programu zamieszczono w tabeli poniżej.

14. Okresowa weryfikacja i aktualizacja Programu

Realizacja Programu jest procesem długofalowym, w związku z tym zakłada się jego aktualizację celem dostosowania do zmieniających się warunków prawnych, finansowych i możliwości realizacyjnych.

8. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU

HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY GRUDUSK - NA LATA 2009-2032

Lp.	Zadania	Koszt, tys. zł	Termin realizacji, lata, jednostki realizujące		
			2009-2012	2013-2022	2023-2032
1.	Zestawienie informacji na temat wyrobów zawierających azbest na terenie gminy	-	2009 r. Pracownicy Urzędu Gminy		
2	Opracowanie i uchwalenie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy”		2009 r. Urząd Gminy		
3.	Działania informacyjno – edukacyjne nt. szkodliwości	10	2009 – 2015 r.		

	azbestu		Urząd Gminy		
3.1	Zorganizowanie spotkań z mieszkańcami gminy posiadającymi wyroby zawierające azbest, informacja na temat zarejestrowanych firm posiadających zezwolenie na demontaż i transport odpadów zawierających azbest	-	2009 -2014 Urząd Gminy, mieszkańcy		
3.2	Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli i użytkowników budynków zawierających azbest	-	2009 – 2012 r. Urząd Gminy		
3.3	Inne działania informacyjno - edukacyjne m.in.: informacja w lokalnej prasie, na stronie internetowej gminy, w BIP UG ogłoszenia w UG, na tablicach ogłoszeń, ulotki, informowanie mieszkańców w Urzędzie Gminy, zajęcia w szkołach) Sesje Rady Gminy, spotkania Wójta z sołtysami	-	2009 - 2012r. Urząd Gminy		
4.	Działania w zakresie monitoringu Gminnego Programu Usuwania Wyrobów zawierających azbest	20	2009 - 2032r. Urząd Gminy		
4.1	Powołanie Komisji ds. Monitoringu realizacji Programu	-	2009r. Pracownicy Urzędu Gminy		
4.2	Monitorowanie realizacji Programu, weryfikacja prac związanych z usuwaniem azbestu, zgłoszonych wniosków	-	2009 - 2032r. Urząd Gminy		
5.	Ogłaszanie przetargów na przewoźnika i wyłonienie wykonawcy zadania - Firmy specjalistycznej, posiadającej stosowne zezwolenia na wykonywanie usług w zakresie: demontażu, odbioru, transportu na składowisko odpadów azbestowych	-	2009 - 2032r. Urząd Gminy		
6.	Demontaż wyrobów zawierających azbest i odbiór odpadów azbestowych (płyty azbestowo- cementowe) z nieruchomości osób fizycznych i obiektów gminnych oraz transport i unieszkodliwianie tych odpadów		2009 - 2032r. Urząd Gminy, Właściciele, zarządcy nieruchomości z zabudowanymi wyrobami azbestowymi		
			2010 - 2012r.		
			2012r.	2013 - 2022r.	
6.1	Wyroby zawierające azbest: I stopień pilności - wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie Zakładane usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest		2010-2012		2023 - 2032r.

6.2	Wyroby zawierające azbest: II stopień pilności - ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku Zakładane usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest				
6.3	Wyroby zawierające azbest: III stopień pilności - ponowna ocena w terminie do 5 lat Zakładane usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest				
7.	Oczyszczanie terenów gminnych	20	2010 – 2032 r. Urząd Gminy		
8.	Pozyskiwanie funduszy na realizację Programu (zadanie ciągłe)	-	2009 - 2032r. Urząd Gminy		
9.	Raporty okresowe z realizacji Programu - w ramach sprawozdań z realizacji Gminnego planu gospodarki odpadami, przedstawiane Radzie Gminy	-	co 2 lata Urząd Gminy		

Harmonogram realizacji Programu zakłada, że w 2010-2012 r. nastąpi likwidacja wyrobów zawierających azbest (pokryć eternitowych) - zakwalifikowanych do I stopnia pilności – wymagających bezzwłocznego usunięcia. W następnych latach 2013-2022 r. i 2023-2032 r. zlikwidowane zostaną kolejne pokrycia, których stopień pilności jest mniejszy (sukcesywnie, w zależności od stopnia zużycia). W przypadku braku konieczności usuwania wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych do I i II stopnia pilności przewiduje się w 2010-2012 realizację programu w zakresie likwidacji wyrobów zakwalifikowanych do III stopnia.

Realizacja Programu przyczyni się do sukcesywnego eliminowania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy. Dane z przeprowadzonej inwentaryzacji stanowią podstawę opracowania Gminnego Programu Usuwania Wyrobów zawierających Azbest, a następnie pozyskiwania środków pomocowych na usuwanie tych wyrobów i oczyszczanie terenu gminy z azbestu.

9. KOSZTY USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH Z TERENU GMINY GRUDUSK W OKRESIE 2009-2032

Prawdopodobny koszt usunięcia i unieszkodliwienia potencjalnych odpadów azbestowych z obszaru Gminy Grudusk określono według założeń przyjętych do obliczeń w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” (KPUA) przyjętego przez RM 14.05.2002 r. i przy uwzględnieniu średnich cen rynkowych (na podstawie analizy cen pochodzących od firm działających w powiecie ciechanowskim). Ponadto do obliczeń przyjęto dane wg KPUA, m.in.: średnia masa 1 m² płyty azbestowo-cementowej wynosi 11 kg.

W celu ustalenia kosztów usunięcia wyrobów zawierających azbest uzyskano informację od firm posiadających zezwolenia na świadczenie usług demontażu, odbioru i transport tego typu odpadów. Pod uwagę wzięta została cena demontażu wyrobów

zawierających azbest, pakowanie, transport i unieszkodliwianie na najbliższym składowisku.
Płyty azbestowo - cementowe:

↳ średni koszt demontażu wynosi: 11 zł/m²

↳ średni koszt transportu wynosi: 4 zł/m²

↳ średni koszt unieszkodliwiania wynosi: 15 zł/m²

Średni koszt łącznie (demontażu, odbioru, transportu i unieszkodliwiania) 1 m² płyty azbestowo-cementowej wyniesie: **30 zł** (według uśrednionych danych z szeregu firm wykonawczych).

Na terenie gminy Grudusk nie ma i nie planuje się (zgodnie z planami GPGO, PPGO, WPGO i KPUA) budowy składowiska, bądź kwatery składowania odpadów azbestowych.

Koszt łączny usunięcia (demontażu i transportu) oraz unieszkodliwienia (składowania) odpadów azbestowych z terenu Gminy Grudusk szacuje się na: 7.042.890 zł w latach 2009-2032.

Całkowity koszt usunięcia azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Grudusk oszacowany został na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji (w oparciu o wskaźniki przyjęte w KPUA).

Usuwanie wyrobów zawierających azbest jest kosztownym przedsięwzięciem. Według danych z bieżącego roku demontaż, transport i unieszkodliwianie 1 Mg odpadów zawierających azbest to wydatek rzędu 1100 -1300 zł.

Usuwanie i wymiana wyrobów zawierających azbest jest zadaniem długotrwałym ze względu na dużą ilość wyrobów, a także wysokość potrzebnych środków finansowych.

Zadanie usuwania wyrobów zawierających azbest, które stanowią potencjalne odpady azbestowe przewidziane jest zgodnie z „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terytorium Polski” do zrealizowania do końca roku 2032.

Planuje się, iż na terenie gminy Grudusk wyroby zawierające azbest będą sukcesywnie usuwane w zależności od zużycia, wykonania ich konserwacji, zabezpieczenia oraz stopnia pilności wymiany w okresie 2009-2032 r.

Z uwagi na wysoki koszt usuwania i unieszkodliwiania odpadów azbestowych istotne jest dofinansowanie przedsięwzięć związanych z usuwaniem wyrobów azbestowych, podejmowanych przez osoby fizyczne, m.in. ze środków publicznych oraz środków pomocowych Unii Europejskiej. Dodatkowo udzielenie wsparcia finansowego ze środków WFOŚiGW w przypadku usuwania wyrobów azbestowych z obiektów użyteczności publicznej oraz rozszerzenie możliwości uzyskania pożyczek z częściowym umorzeniem dla prywatnych właścicieli.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami demontaż, odbiór i transport ww. wyrobów może być wykonywany wyłącznie przez specjalistyczne firmy posiadające w tym zakresie stosowne zezwolenie.

Odpady zawierające azbest mogą być unieszkodliwiane wyłącznie przez składowanie na odpowiednich składowiskach odpadów niebezpiecznych. Po wykonaniu prac demontażowych zdjęciu płyt azbestowo -cementowych Firma specjalistyczna powinna przekazać właścicielowi nieruchomości oświadczenie o usunięciu wyrobów zawierających azbest. Odpady zawierające azbest transportowane powinny być zgodnie z „zasadą bliskości” wyrażoną w ustawie *o odpadach* - na najbliższe składowisko odpadów niebezpiecznych (azbestowych).

W niniejszym Programie zakłada się możliwość dofinansowania przez Urząd Gminy Grudusk części kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest demontażu, transportu i unieszkodliwiania (składowania) odpadów zawierających azbest dla mieszkańców gminy w przypadku pozyskania przez Gminę na ten cel środków ze źródeł zewnętrznych oraz zarezerwowania środków własnych.

W przypadku pozyskania środków - Urząd Gminy może zastosować rozwiązania, które wariantowo przedstawiono w niniejszym Programie.

WARIANT I.

Urząd Gminy - w drodze przetargu wyłoni firmę specjalistyczną posiadającą odpowiednie zezwolenie, która wykona usługę w zakresie: demontaż, transport odpadów z

azbestem do miejsca składowania, a cenę za składowanie na składowisku odpadów azbestowych wlicza w cenę usługi. Urząd Gminy pokryje całość lub część kosztów usługi.

WARIANT II.

Właściciel obiektu z zabudowanymi wyrobami zawierającymi azbest wybierze firmę posiadającą odpowiednie zezwolenie, która po wykonaniu usługi demontażu, odbioru, transportu i przekazania do unieszkodliwiania odpadów azbestowych wystawi fakturę, po przedłożeniu której wraz z odpowiednim wnioskiem do Urzędu Gminy i skontrolowania faktu należytego usunięcia przedmiotowych wyrobów przez Komisję ds. monitoringu realizacji Programu (z Urzędu Gminy) - Urząd Gminy dokona zwrotu części lub całości poniesionych przez ww. właściciela kosztów - w zależności od ustaleń podjętych przez Gminę przed przystąpieniem do realizacji Programu (po uzyskaniu przez Gminę środków unijnych, z krajowych funduszy celowych, zarezerwowaniu środków własnych i ustaleniu wysokości łącznie ww. środków na dany rok) – w zakresie wysokości jednostkowego dofinansowania.

Decyzja odnośnie udzielenia dofinansowania przez Gminę Grudusk mieszkańcom, jego wysokości, sposobu udzielenia, wyboru rozwiązania (ww. warianty) lub inne rozwiązanie w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest będzie ostatecznie uzależniona od pozyskania ww. środków, możliwości w zakresie udzielenia środków własnych przez Urząd Gminy. Wskazane będzie przeprowadzenie konsultacji z mieszkańcami gminy zainteresowanymi usuwaniem wyrobów azbestowych.

Ostateczne rozwiązanie w zakresie wielkości dofinansowania będzie uzależnione od wielkości środków pozyskanych przez Gminę, środków własnych Gminy możliwych do przeznaczenia na usuwanie azbestu oraz ilości zgłoszonych wniosków przez mieszkańców.

Systematyczna realizacja zapisów w niniejszym Programie będzie możliwa po pozyskaniu ww. środków oraz określeniu w rocznym planie finansowym Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i w budżecie gminy odpowiednich środków na ten cel.

10. FINANSOWANIE USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH

Pozyskiwanie środków finansowych.

Usuwanie wyrobów zawierających azbest jest kosztowne i wymaga odpowiednich nakładów finansowych. Istnieje jednak możliwość uzyskania wsparcia ze strony krajowych lub zagranicznych funduszy na ochronę środowiska. Pieniądze te przeznaczone są na realizację dużych projektów, dlatego właściciele powinni łączyć się w większe grupy i aplikować o pieniądze wspólnie. Takie postępowanie wymaga ustanowienia przedstawiciela mogącego występować i działać w ich imieniu. Może nim być m.in. Gmina lub związek gmin. Inicjująca rola Gminy w tych działaniach jest bardzo ważna, bowiem wielu mieszkańców nie będzie stać na pokrycie kosztów usunięcia azbestu samodzielnie, a w konsekwencji będzie on nadal stanowił zagrożenie.

W związku z zagrożeniem dla zdrowia i życia powodowanym przez azbest, powstało wiele regulacji prawnych zakazujących stosowania i produkcji wyrobów zawierających ten minerał, a także nakazujących usunięcie wyrobów zawierających azbest już istniejących.

Źródła finansowania inwestycji ekologicznych związanych z gospodarką odpadami można podzielić na trzy grupy:

- publiczne - np. pochodzące z budżetu państwa, gminy lub instytucji publicznych,
- prywatne - np. z banków komercyjnych, funduszy inwestycyjnych,

Dominującymi formami finansowania inwestycji ekologicznych są:

- zobowiązania kapitałowe - kredyty, pożyczki,
- dotacje.

W Polsce występują najczęściej następujące formy finansowania inwestycji w zakresie gospodarki odpadami:

- fundusze własne inwestorów,
- pożyczki, dotacje i dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów udzielane przez Narodowy i Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- kredyty preferencyjne udzielane np. przez Bank Ochrony Środowiska (BOŚ S.A.) z dopłatami do oprocentowania lub ze środków donatorów, kredyty komercyjne, kredyty konsorcjalne,
- zagraniczna pomoc finansowa udzielana poprzez fundacje i programy pomocowe (np. z ekokonwersji poprzez EKOFUNDUSZ),
- kredyty międzynarodowych instytucji finansowych (Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju – EBOiR, Bank Światowy),
- kredyty i pożyczki udzielane przez banki komercyjne,

Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Zasady funkcjonowania narodowego, wojewódzkich, powiatowych i gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej określa Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.). Zasadniczym celem Narodowego Funduszu jest wspieranie finansowe przedsięwzięć podejmowanych dla poprawy jakości środowiska w Polsce. Główne kierunki jego działalności określa Polityka Ekologiczna Państwa, natomiast co roku aktualizowane są cele szczegółowe - dokumenty wewnętrzne Narodowego Funduszu, w tym zwłaszcza zasady udzielania pomocy finansowej oraz lista przedsięwzięć priorytetowych. W zakresie ochrony powierzchni ziemi, w tym ochrony środowiska przed odpadami, zakłada się dofinansowanie zadań inwestycyjnych zgodnych z niżej wymienionymi programami priorytetowymi:

- likwidacja uciążliwości starych składowisk odpadów niebezpiecznych,
- unieszkodliwianie odpadów powstających w związku z transportem samochodowym (autozłom, płyny eksploatacyjne, akumulatory, ogumienie, tworzywa sztuczne) oraz zbiórka i wykorzystanie olejów przepracowanych,
- przeciwdziałanie powstawaniu i unieszkodliwianie odpadów przemysłowych i odpadów niebezpiecznych,
- realizacja międzygminnych i regionalnych programów zagospodarowania odpadów komunalnych (w tym budowa zakładów przetwórstwa odpadów oraz wspomaganie systemów zagospodarowywania osadów ściekowych).

Rolą Wojewódzkiego Funduszu jest wspieranie finansowe przedsięwzięć proekologicznych o zasięgu regionalnym, a podstawowym źródłem ich przychodów są wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych. W każdym województwie WFOŚiGW przygotowują na wzór NFOŚiGW listy zadań priorytetowych, które mogą być dofinansowywane z ich środków oraz zasady i kryteria, które będą obowiązywać przy wyborze zadań do realizacji.

Warunki udzielenia dofinansowania:

- udokumentowane pełne pokrycie planowanych kosztów przedsięwzięcia,
 - wywiązanie się przez Wnioskodawcę z obowiązku uiszczania opłat i kar, stanowiących przychody Narodowego Funduszu oraz wywiązywania się z innych zobowiązań w stosunku do Funduszu,
 - przedsięwzięcie nie może być zakończone,
 - udzielone dofinansowanie nie może przekroczyć kosztów przedsięwzięcia.
- Fundusze, oprócz udzielania pożyczek i przyznawania dotacji, zgodnie z art. 411 ust. 1 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami) także mogą:
- udzielać dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek,
 - wnosić udziały do spółek działających w kraju,
 - nabywać obligacje, akcje i udziały spółek działających w kraju.

W kryteriach oceny Wniosku o dofinansowanie punktowana jest także pozycja przedsięwzięcia na liście przedsięwzięć priorytetowych wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami) w dziale II rozdziale 4 określa przeznaczenie środków finansowych funduszy gminnych, powiatowych i wojewódzkich. I tak środki gminnych funduszy zgodnie z art. 406 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.) przeznaczone są na:

- edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
- wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,
- wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,
- realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej,
- urządzenie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,
- **realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami,**
- wspieranie działań przeciwdziałających zanieczyszczeniom,
- profilaktykę zdrowotną dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,
- wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc dla wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
- wspieranie ekologicznych form transportu,
- działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody,
- inne zadania ustalone przez Radę Gminy, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

Fundacje i programy pomocowe

EkoFundusz jest fundacją powołaną w 1992 r. przez Ministra Finansów dla efektywnego zarządzania środkami finansowymi pochodzącymi z zamiany części zagranicznego długu na wspieranie przedsięwzięć w ochronie środowiska. EkoFundusz jest niezależną fundacją działającą według prawa polskiego, a w szczególności wg .Ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz. U. Nr 21 poz. 97, tekst jednolity) a także Statutu. Obecnie Fundatorem jest Minister Skarbu Państwa..

Gospodarka odpadami

- W zakresie gospodarki odpadami priorytetami EkoFunduszu są:
- tworzenie kompleksowych systemów selektywnej zbiórki, recyklingu i unieszkodliwiania odpadów komunalnych i niebezpiecznych,
- przedsięwzięcia związane z: eliminacją powstawania odpadów niebezpiecznych w procesach przemysłowych (promocja "czystszych technologii") i likwidacją składowisk odpadów tego rodzaju,
- rekultywacja gleb zanieczyszczonych odpadami niebezpiecznymi stanowiącymi zagrożenie dla zdrowia ludzi lub świata przyrody.

We wszystkich pięciu sektorach pomoc finansową EkoFunduszu uzyskać mogą tylko te projekty, które wykazują się wysoką efektywnością, tj.: korzystnym stosunkiem efektów ekologicznych do kosztów.

EkoFundusz udziela wsparcia finansowego w formie bezzwrotnych dotacji, a także preferencyjnych pożyczek. Dotacje uzyskać mogą jedynie projekty dotyczące inwestycji związanych bezpośrednio z ochroną środowiska (w ich fazie implementacyjnej), a w dziedzinie przyrody również projekty nieinwestycyjne. EkoFundusz nie dofinansowuje badań naukowych, akcji pomiarowych, a także studiów i opracowań oraz tworzenia wszelkiego rodzaju dokumentacji projektowej. Z reguły wysokość dotacji dla przedsięwzięć inwestycyjnych obliczana jest ze wskaźników NPV oraz IRR. Jeżeli wniosek o dofinansowanie składa jednostka gospodarcza, dotacja EkoFunduszu z reguły nie przekracza 20% kosztów projektu, a jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach może dochodzić do 30%.

Gdy inwestorem są władze samorządowe, dotacja może pokryć do 30% kosztów (w przypadkach szczególnych do 50%), a dla jednostek budżetowych, podejmujących inwestycje proekologiczne wykraczające poza ich zadania statutowe, dofinansowanie EkoFunduszu może pokryć do 50% kosztów. W odniesieniu do projektów, prowadzonych przez pozarządowe organizacje społeczne (przyrodnicze, charytatywne) nie nastawione na generowanie zysków, dotacja EkoFunduszu może pokryć do 80% kosztów w projekcie z dziedziny ochrony przyrody i do 50% w inwestycjach związanych z ochroną środowiska. EkoFundusz może wspierać zarówno projekty dopiero rozpoczynane, jak i będące w fazie realizacji, jeżeli ich rzeczowe zaawansowanie nie przekracza 60%.

Inne fundacje: Agencja Rozwoju Komunalnego w Warszawie, Environmental Know-How Fund w Warszawie, Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej Counterpart Fund w Warszawie, Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Polska Agencja Rozwoju Regionalnego, Program Małych Dotacji GEF, Projekt Umbrella.

Banki najbardziej aktywnie wspierające inwestycje ekologiczne: Bank Ochrony Środowiska S.A. -statutowo nałożony obowiązek kredytowania inwestycji służących ochronie środowiska, Bank Gdański S.A., Bank Rozwoju Eksportu S.A., Polski Bank Rozwoju S.A., Bank Światowy, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju.

Fundusze Strukturalne, Fundusz Spójności oraz Programy operacyjne:

Po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej istnieje możliwość finansowania inwestycji w ochronie środowiska z Funduszy Strukturalnych oraz Funduszu Spójności, a także możliwość finansowania inwestycji z regionalnych programów operacyjnych na lata 2007 - 2013.

11. WYTYCZNE DOTYCZĄCE PRZEPISÓW BHP W ZAKRESIE BEZPIECZNEGO USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH

Właściciel obiektów z zabudowanymi wyrobami zawierającymi azbest powinien dokonać ich przeglądu technicznego, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71 poz. 649) oraz Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192 poz. 1876). Wszelkie prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest należy dokonywać zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, rozdz. 4 "Postępowanie poprzedzające rozpoczęcie robót budowlanych", rozdz. 5 "Budowa i oddawanie do użytku obiektów budowlanych". W przypadku konieczności usunięcia elementów zawierających azbest z obiektów budowlanych, inwestor musi przestrzegać przepisów Prawa Budowlanego oraz przepisów specjalnych dotyczących azbestu. Inwestor jest zobowiązany do zorganizowania procesu budowy, z uwzględnieniem zawartych w przepisach zasad bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, a w szczególności zapewnienie:

- opracowania projektu budowlanego i, stosownie do potrzeb, innych projektów,
- objęcia kierownictwa budowy przez kierownika budowy,
- opracowania planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
- wykonania i odbioru robót budowlanych przez osoby o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych - art. 18 ust. 1 Ustawy z dnia 27 lipca 2001 r o zmianie ustawy - Prawo budowlane.

Jeżeli przy usuwaniu, demontażu i rozbiórce elementów azbestowych lub materiałów zawierających azbest nie wystąpi naruszenie, ani wymiana fragmentów konstrukcji budynku oraz gdy nie ulegnie zmianie wygląd elewacji, to pozwolenie na budowę, będące jednocześnie pozwoleniem na rozbiórkę, nie jest wymagane. W przeciwnym wypadku uzyskanie takiego pozwolenia jest konieczne.

Prace mające na celu usunięcie azbestu z obiektu budowlanego, powinny być poprzedzone zgłoszeniem tego faktu właściwemu organowi administracji architektoniczno-

budowlanej na 30 dni przed planowanym rozpoczęciem robót. Tylko przedsiębiorcy posiadający odpowiednią decyzję sankcjonującą wytwarzanie odpadów niebezpiecznych mogą wykonywać prace związane z usuwaniem azbestu. Wykonanie prac przez inwestora we własnym zakresie także wymaga uzyskania takiej decyzji. Wykonawca prac zobowiązany jest sporządzić szczegółowy plan prac, który zawiera przede wszystkim:

- ilość wytworzonych odpadów,
- identyfikację rodzaju azbestu,
- klasyfikację wytworzonego odpadu,
- warunki ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracy.

W celu zapewnienia warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania, wykonawca prac obowiązany jest do:

- 1.izolowania obszaru prac przez stosowanie osłon zabezpieczających przenikanie azbestu do środowiska;
- 2.ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1 m, przy zastosowaniu osłon zabezpieczających przed przenikaniem azbestu do środowiska;
- 3.umieszczenia w strefie prac w widocznym miejscu tablic informacyjnych o następującej treści: **"Uwaga! Zagrożenie azbestem"**; w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit treść tablic informacyjnych powinna być następująca: "Uwaga! Zagrożenie azbestem - krokidolitem";
- 4.zastosowania odpowiednich środków technicznych ograniczających do minimum emisję azbestu do środowiska;
- 5.zastosowania w obiekcie, gdzie prowadzone są prace, odpowiednich zabezpieczeń przed pyleniem i narażeniem na azbest, w tym uszczelnienia otworów okiennych i drzwiowych, a także innych zabezpieczeń przewidzianych w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia;
- 6.codziennego usuwania pozostałości pyłu azbestowego ze strefy prac przy zastosowaniu podciśnieniowego sprzętu odkurzającego lub metodą czyszczenia na mokro;
- 7.izolowania pomieszczeń, w których zostały przekroczone dopuszczalne wartości stężeń pyłu azbestowego dla obszaru prac, w szczególności izolowania pomieszczeń w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit;
- 8.stosowania zespołu szczelnych pomieszczeń, w których następuje oczyszczenie pracowników z azbestu (komora dekontaminacyjna), przy usuwaniu pyłu azbestowego przekraczającego dopuszczalne wartości stężeń;
- 9.zapoznania pracowników bezpośrednio zatrudnionych przy pracach z wyrobami zawierającymi azbest lub ich przedstawicieli z planem prac, a w szczególności z wymogami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy w czasie wykonywania prac.

Prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest należy prowadzić się w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska oraz powodujący zminimalizowanie pylenia poprzez:

- zwilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem lub demontażem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy;
- demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe;
- odspajanie materiałów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze;
- prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza w przypadku stwierdzenia występowania przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłu azbestu w środowisku pracy, w miejscach prowadzonych prac, w tym również z wyrobami zawierającymi krokidolit;
- codzienne zabezpieczanie zdemontowanych wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz ich magazynowanie na wyznaczonym i zabezpieczonym miejscu. Wykonawca usuwający azbest zobowiązany jest złożyć pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonanych prac i oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego. Oświadczenie to przechowuje się przez okres co najmniej 5 lat. Ponadto wykonawca pakuje i przygotowuje odpady azbestowe do transportu. Transport wyrobów i odpadów zawierających azbest, należy wykonać w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska, w szczególności przez:
 - szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm wyrobów i odpadów o gęstości objętościowej równej lub większej niż 1.000 kg/m³;

- zestalenie przy użyciu cementu, a następnie po utwardzeniu szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm odpadów zawierających azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1.000 kg/m³;
- szczelne opakowanie odpadów pozostających w kontakcie z azbestem i zakwalifikowanych jako odpady o gęstości objętościowej mniejszej niż 1.000 kg/m³ w worki z folii polietylenowej o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm, a następnie umieszczenie w opakowaniu zbiorczym z folii polietylenowej i szczelne zamknięcie;
- utrzymywanie w stanie wilgotnym odpadów w trakcie ich przygotowywania do transportu;
- oznakowanie opakowań
- magazynowanie przygotowanych do transportu opakowań w osobnych miejscach zabezpieczonych przed dostępem osób niepowołanych.

Odpady może przekazać tylko podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie unieszkodliwiania odpadów azbestowych i transportu tych odpadów. Prawidłowość wykonywanych działań w tym zakresie powinna być potwierdzona kartami ewidencji i przekazania odpadów.

12. WYTYCZNE DLA JEDNOSTEK SAMORZĄDU GMINNEGO, WŁAŚCICIELI I WYKONAWCÓW PRAC POLEGAJĄCYCH NA ZABEZPIECZENIU I USUWANIU WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Na Gminę nałożony został obowiązek informowania mieszkańców na temat negatywnych skutków oddziaływania azbestu na stan zdrowia mieszkańców oraz o możliwości usunięcia wyrobów zawierających azbest, co ma na celu skłonienie właścicieli nieruchomości do wypełnienia nałożonego na nich ustawowo obowiązku usunięcia wyrobów zawierających azbest do końca 2032 roku. Gmina ma także służyć pomocą swoim mieszkańcom na temat wymaganych procedur usuwania, zabezpieczania, wywożenia i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest. Zgodnie z powyższym Gmina Grudusk informacje te zamieszczać będzie na stronie internetowej BIP, na tablicach informacyjnych, ulotkach i plakatach, a także będzie przekazywać podczas spotkań z Radnymi, sołtysami jak i mieszkańcami.

Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości:

- kontrola wyrobów zawierających azbest znajdujących się w obiektach, urządzeniach budowlanych lub innych miejscach zawierających azbest,
- sporządzenie i przedłożenie organowi nadzoru budowlanego informacji o ocenie stanu wyrobów azbestowych i dokumentacji miejsca zawierającego azbest,
- usuwanie wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany na skutek nadmiernego zużycia wyrobu lub jego uszkodzenia,
- sporządzenie planu kontroli jakości powietrza obejmującej pomiar stężenia azbestu, dla każdego pomieszczenia, w którym znajdują się instalacje lub urządzenia zawierające azbest lub wyroby zawierające azbest,
- przegląd i oznakowanie, w sposób przewidziany przez prawo, miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,
- sporządzenie inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury,
- sporządzenie i przedłożenie Marszałkowi Województwa (dot. przedsiębiorców) lub **Wójtowi Gminy** (dot. osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami) i coroczna aktualizacja informacji o:
 - - wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania
 - - wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zastało zakończone
 - zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest zgodnie z przepisami budowlanymi.

Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest:

- uzyskanie pozwolenia, decyzji zatwierdzającej program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi albo złożenie organowi informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi (zależnie od ilości wytwarzanych odpadów),
- przeszkolenie przez uprawnioną instytucję zatrudnianych pracowników i osób kierujących lub nadzorujących, w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu tych wyrobów oraz w zakresie przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- opracowanie przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności:
 - identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium,
 - informacje o metodach wykonywania planowanych prac,
 - zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
 - ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza;
 - posiadanie niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu,
 - zgłoszenie prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektu, urządzenia budowlanego właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy.
- złożenie właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości, pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych.

13. MONITORING REALIZACJI PROGRAMU

Niezbędnym elementem skutecznego zarządzania Programem – jest powołanie Komisji ds. monitorowania realizacji Programu - odpowiedzialnej za podejmowanie inicjatyw w jego wdrażaniu i kontrolującej stopień realizacji Programu i przedstawiającej - co 2 lata raport z realizacji Programu Radzie Gminy.

Według KP UA do zadań samorządu gminnego należy:

- uwzględnienie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w gminnych planach gospodarki odpadami;
- współpraca z lokalnymi mediami celem rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby z azbestem;
- przygotowanie wykazów obiektów zawierających azbest oraz rejonów występującego narażenia na ekspozycję azbestu;
- wypełnienie przez właścicieli obiektów budowlanych „arkuszy oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania ...” zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 14.08.1998 r. i złożenia ich do właściwego urzędu;
- przekazanie zebranych informacji wraz z arkuszami ocen, do urzędu nadzoru budowlanego w powiecie;
- przygotowywanie rocznych sprawozdań finansowych z realizacji zadań Programu;

Do zadań Rady Gminy należy:

- przyjmowanie rocznych sprawozdań rzeczowo - finansowych z realizacji zadań Programu oraz zatwierdzanie harmonogramu rzeczowo - finansowego na rok następny (lub na kolejne 2 lata).

Raport z realizacji Programu winien być wykonany przy uwzględnieniu wskaźników monitorowania.

Wskaźniki monitorowania Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest		
Lp.	Wskaźnik	Jednostka
A.	Wskaźniki efektywności realizacji Programu i zmiany presji na środowisko	
1.	Ilość usuniętych płyt azbestowo - cementowych	Mg/rok
2.	Ilość unieszkodliwionych odpadów zawierających azbest	Mg/rok
3.	Stopień usunięcia płyt azbestowo - cementowych (procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej przed realizacją Programu)	%
5.	Stopień wykorzystania środków finansowych zaplanowanych na realizację Programu w danym roku	%
6.	Ilość odpadów zawierających azbest w przeliczeniu na km ² powierzchni gminy	Mg/km ² /rok
7.	Nakłady poniesione na usunięcie odpadów zawierających azbest	zł/rok
8.	Ilość i powierzchnia „dzikich” wysypisk odpadów z azbestem na terenie gminy	szt., pow.
B.	Wskaźniki świadomości społecznej	
1.	Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz realizacji Programu	%
2.	Ilość wniosków zgłaszanych przez mieszkańców od. zadań wynikających z Programu	szt.
3.	Ilość, skuteczność kampanii edukacyjno - informacyjnych	szt. / opis

W oparciu o analizę wskaźników grupy A i grupy B będzie możliwa ocena efektywności realizacji Programu. Lista wskaźników podanych w tabeli powyżej nie jest ostateczna i może ulec rozszerzeniu.

13. Wykaz załączników

- Załącznik Nr 1 – Ocena stanu możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U.04 71 649) – wzór
- Załącznik Nr 2 - Informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania (Dz. U. 03 1921 1876) – wzór
- Załącznik Nr 3 - Informacja o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone (Dz.U. 03 192 1876) – wzór
- Załącznik Nr 4 – Wniosek o dofinansowanie odebrania i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest (wnioski przykładowe)
- Załącznik Nr 5 – Karta przekazania odpadów zawierających azbest
- Załącznik Nr 6 - Wykaz firm posiadających pozwolenie na zbieranie i transport azbestu na terenie powiatu ciechanowskiego
- Załącznik Nr 7 – Stan prawny
- Załącznik Nr 8 - Wzór oznakowania dla miejsc zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest

ZAŁĄCZNIK NR 1

OCENA STANU I MOŻLIWOŚCI BEZPIECZNEGO UŻYTKOWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

(WZÓR)

OCENA stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 04.71.649)

Miejsce/ obiekt/ urządzenie budowlane /instalacja przemysłowa:

.....

Adres miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/ instalacji przemysłowej:

.....

Pomieszczenie:

Rodzaj/nazwa wyrobu¹⁾

.....

Ilość wyrobów (m², tony) ²⁾

Grupa/ Nr	Wyrób - rodzaj	Ocena	Przyjęta punktacja
I	Sposób zastosowania azbestu		
1.	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)		30
2.	Tynk zawierający azbest		30
3.	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1000 kg/m ³)		25
4.	Pozostałe wyroby z azbestem		10
II.	Rodzaj azbestu		
5.	Azbest chryzotylowy		5
6.	Inny azbest (np. krokidolit)		15
III.	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
7.	Rozluźniona (naruszona) struktura włókien		30
8.	Mocna struktura włókien, lecz bez albo z niewystarczającą powłoką farby zewnętrznej		10
9.	Pomalowana i nieuszkodzona powłoka zewnętrzna		0
IV.	Stan zewnętrzny wyrobu z azbestem		
10.	Duże uszkodzenia		30
11.	Małe uszkodzenia		10
12.	Brak		0
V.	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
13.	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac		15
14.	Wyrób przez bezpośrednią dostępność narażony na uszkodzenia (do wysokości 2 m)		10
15.	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne		10
16.	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania		10
17.	Wyrób narażony na działanie czynników atmosferycznych (na zewnątrz obiektu)		10
18.	Wyrób znajduje się w zasięgu silnych ruchów powietrza		10

19.	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne		0
VI.	Wykorzystanie pomieszczenia		
20.	Regularnie przez dzieci, młodzież lub sportowców		35
21.	Trwale lub częste przebywanie w pomieszczeniach innych osób		30
22.	Czasowo wykorzystywane pomieszczenie		20
23.	Rzadko wykorzystywane pomieszczenie		10
VII.	Usytuowanie wyrobu		
24.	Bezpośrednio w pomieszczeniu		30
25.	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem		25
26.	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)		25
27.	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym		10

Suma punktów oceny:

Stopień pilności I

(wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie) 65 i więcej punktów

Stopień pilności II

(ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku) powyżej 35 do 60 punktów

Stopień pilności III

(ponowna ocena w terminie do 5 lat) do 35 punktów

UWAGA: podkreślić należy tylko jedną pozycję w grupie, jeśli wystąpi więcej niż jedna, podkreślić należy najwyższą punktację. Zsumować ilość punktów, ustalić ocenę końcową i stopień pilności.

.....
imię i nazwisko Oceniającego

.....
Właściciel / Zarządca.

Data:

Według klasyfikacji wyrobów przyjętych w sprawozdaniu rocznym - załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876).

Zgodnie z inwentaryzacją i sprawozdaniem rocznym - § 7 wymienionego w odnośniku 1 rozporządzenia.

Duże uszkodzenia - widoczne pęknięcia lub ubytki na powierzchni równej lub większej niż 3 % powierzchni wyrobu.

Małe uszkodzenia - brak widocznych pęknięć, a ubytki na powierzchni mniejszej niż 3 % powierzchni wyrobu.

ZAŁĄCZNIK NR 2

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST I MIEJSCU ICH WYKORZYSTYWANIA

(WZÓR)

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾ I MIEJSCU ICH WYKORZYSTYWANIA (DZ.U.03.192.1876)

1. Miejsce, adres:

.....

2. Właściciel/zarządca/użytkownik*):

a) osoba prawna - nazwa, adres

b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres.....

3. Tytuł własności.....

4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾ :

5. Ilość (m², tony)³⁾

6. Przydatność do dalszej eksploatacji⁴⁾

7. Przewidywany termin usunięcia wyrobu:

.....

➤ okresowej wymiany z tytułu zużycia wyrobu ⁵⁾

.....

➤ całkowitego usunięcia niebezpiecznych materiałów i substancji

.....

8. Inne istotne informacje o wyrobach.....

.....

(podpis)

.....

(data)

Objaśnienia:

*) Niepotrzebne skreślić.

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.

²⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,

- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,

- rury i złącza azbestowo-cementowe,

- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,

- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,

- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,

- szczeliwa azbestowe,

- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,

-wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
-papier, tektura,

-inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura.

³⁾ Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, pomiar z natury).

⁴⁾ Według "Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest" – załącznik nr 1 do rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest.

⁵⁾ Na podstawie corocznego rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny.

⁶⁾ Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest.

ZAŁĄCZNIK NR 3

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST, KTÓRYCH WYKORZYSTYWANIE ZOSTAŁO ZAKOŃCZONE

(WZÓR)

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾, KTÓRYCH WYKORZYSTYWANIE ZOSTAŁO ZAKOŃCZONE (Dz.U.03.192.1876)

➤ Miejsce, adres

.....

➤ Właściciel/zarządca*):

a) osoba prawna - nazwa, adres,

b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres:

3. Tytuł własności:

4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾:

● Ilość (m², tony)³⁾

.....

● Rok zaprzestania wykorzystywania wyrobów

.....

● Planowane usunięcia wyrobów:

.....

● sposób

.....

● przez kogo

.....

● termin

.....

8. Inne istotne informacje⁴⁾

.....

.....

(podpis)

.....

(data)

Objaśnienia:

*) Niepotrzebne skreślić.

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.

²⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione.

³⁾ Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, spis z natury).

⁴⁾ Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym.

ZALĄCZNIK NR 4

**WNIOSEK O DOFINANSOWANIE ODEBRANIA I UNIESZKODLIWIANIA ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH
AZBEST**

.....dn.....

**Wójt Gminy
Grudusk
ul. Ciechanowska 54,
06-460 Grudusk**

**WNIOSEK
o przyznanie dofinansowania na realizację przedsięwzięć
związanych z usuwaniem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest z terenu
Gminy Grudusk**

1. Wnioskodawca:

.....
(imię i nazwisko właściciela nieruchomości)

2. Adres do korespondencji:
(kod pocztowy, nazwa miejscowości, nr domu, nr telefonu)

3. Lokalizacja planowanych prac:
(adres nieruchomości, gdzie zostały przeprowadzone prace)

4. Obręb geodezyjny i numer ewidencyjny działki:

5. Tytuł prawny do nieruchomości:

6. Prace związane z usuwaniem azbestu obejmują (niepotrzebne skreślić):

- * budynek mieszkalny,
- * budynek gospodarczy -
- * budynek garażowy.
- * inne:

7. Charakterystyka prac – usuwanie azbestu obejmuje demontaż (niepotrzebne skreślić):

- * płyt dachowych – płaskich / falistych,
- * płyt elewacyjnych – płaskich / falistych.

8. Przewidywana ilość odpadów zawierających azbest (m² lub kg):

9. Przewidywany termin realizacji prac: od dniado
dnia.....

Oświadczam, że świadomy odpowiedzialności karnej przewidzianej w art. 233 § 1 i 2 ustawy z dnia 06.06.1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. nr 88 poz. 553) powyższe dane i złożone dokumenty są prawdziwe.

.....
(podpis wnioskodawcy)

WYKAZ DOKUMENTÓW NIEZBĘDNYCH DO UZYSKANIA DOFINANSOWANIA

DOKUMENTY SKŁADANE PRZED PRZYSTĄPIENIEM DO DEMONTAŻU:

1. „*Informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania*”, o której mowa w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystania i oczyszczania instalacji i lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876);
2. „*Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest*”, o której mowa w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649);
3. kserokopia tytułu prawnego do obiektu budowlanego, z którego są usuwane elementy azbestowe lub materiały zawierające azbest (oryginał do wglądu). W przypadku budynku, do którego tytuł prawny posiada kilka osób, należy dołączyć zgodę współwłaścicieli na wykonanie prac związanych z usuwaniem elementów azbestowych lub materiałów zawierających azbest,
4. kopia dokumentu potwierdzającego zgłoszenie remontu związanego z demontażem materiałów budowlanych zawierających azbest organowi administracji architektoniczno-budowlanej Starostwa Powiatowego w Ciechanowie (wymagane na 30 dni przed planowanym rozpoczęciem robót) lub kopia pozwolenia na budowę wymaganego w przypadku, gdy podczas rozbiórki elementów budowlanych zawierających azbest nastąpi zmiana elementów konstrukcyjnych obiektu lub zmiana wyglądu w odniesieniu do otaczającej zabudowy (oryginał do wglądu),

DOKUMENTY SKŁADANE PO ZREALIZOWANIU DEMONTAŻU:

1. „*Informacja o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zostało zakończone*”, o której mowa w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192,

- poz. 1876),
2. protokół odbioru (stwierdzenie usunięcia wyrobów zawierających azbest) podpisany przez pracownika Urzędu Gminy w Grudusku i właściciela nieruchomości,
 3. kopia oświadczenia przedsiębiorcy usuwającego wyroby zawierające azbest o prawidłowości wykonanych prac oraz oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych, zgodnie z § 8 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649), zawierającego dodatkowo informację o łącznej powierzchni płyt azbestowo-cementowych usuniętych z obiektów budowlanych i przetransportowanych na uprawnione składowisko (oryginał do wglądu),
 4. kopia imiennego rachunku (faktury) wystawionego przez przedsiębiorcę, z dopiskiem „za zgodność z oryginałem”, za usunięcie odpadów zawierających azbest,
 5. karta przekazania odpadu na uprawnione składowisko.

ZAŁĄCZNIK NR 5

KARTA PRZEKAZANIA ODPADU - ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

KARTA PRZEKAZANIA ODPADU		
Nr karty ^a	Rok kalendarzowy	
Posiadacz odpadów, który przekazuje odpad ^{b,c}	Prowadzący działalność w zakresie transportu odpadu ^{b,d}	Posiadacz odpadu, który przejmuje odpad ^b
Adres ^e	Adres ^{d,e}	Adres ^e
Telefon/fax	Telefon/fax ^d	Telefon/fax
Nr REGON	Nr REGON ^d	Nr REGON
Miejsce przeznaczenia odpadów ^f :		
Kod odpadu	Rodzaj odpadu	
Data	Masa przekazanych odpadów [Mg] ^h	Nr rejestracyjny pojazdu, przyczepy lub naczepy ^{d,i}
Potwierdzenie przekazania odpadu	Potwierdzam wykonanie usługi transportu odpadu ^a	Potwierdzam przyjęcie odpadu
Data, pieczęć, podpis	Data, pieczęć, podpis	Data, pieczęć, podpis

Uwaga: Karta przekazania odpadu sporządzana w trzech egzemplarzach: jeden dla odbierającego odpady, drugi dla właściciela odpadu, trzeci dla Gminy

^a Numer nadawany jest przez posiadacza odpadów, który przekazuje odpad.

^b Imię i nazwisko lub nazwa podmiotu.

^c W przypadku odpadów komunalnych kartę wypełnia przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz.2008) lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

^d W przypadku, gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów z zachowaniem kolejności transportowania odpadu.

^e Adres zamieszkania lub siedziby podmiotu.

^f Adres miejsca odbioru odpadu, pod który należy dostarczyć odpad, wskazany przez posiadacza odpadu prowadzącemu działalność w zakresie transportu odpadów.

^g W przypadku odpadów niebezpiecznych podać datę przekazania odpadu. Karta może być stosowana jako jednorazowa karta przekazania odpadu lub jako zbiorcza karta przekazania

odpadu, obejmująca odpad danego rodzaju przekazywany łącznie w czasie jednego miesiąca kalendarzowego, za pośrednictwem tego samego prowadzącego działalność w zakresie transportu odpadów temu samemu posiadaczowi odpadów.

^h Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.

ⁱ Dotyczy odpadów niebezpiecznych.

ZALĄCZNIK NR 6

WYKAZ FIRM POSIADAJĄCYCH POZWOLENIE NA ZBIERANIE I TRANSPORT AZBESTU NA TERENIE POWIATU CIECHANOWSKIEGO

Wykaz specjalistycznych firm posiadających zezwolenia Starosty na zbieranie i transport odpadów zawierających azbest na terenie Gminy Grudusk:

„DENBUD” Przedsiębiorstwo Budowlano-Remontowe Anna Daniszewska, ul. Okulickiego 11 m. 7, 03-984 Warszawa, tel.: (022) 7734727, 6601249230.

„KASTOR” Tomasz Janiszewski, ul. Kolonia 19 B/2, 67-321 Leszno Górne, tel.: (068) 3766593.

BUDOWNICTWO „ALFIX” Jerzy Kostecki, ul. Upalna 15/7, 15-668 Białystok, tel. (085) 6612880, 606724424.

„DEKAR” Zakład Remontowo-Budowlany, Produkcyjno-Handlowy, ul. Pułtуска 9, 06-400 Ciechanów, tel. (023) 6729002, 6736402.

„TERMOEXPORT” Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych, ul. Żurawia 24/7, 00-515 Warszawa, tel.: (022) 8213467, 6212197, 8214175.

ALGADER Hofman” Sp. z o. o., ul. Wólczyńska 133, bud. 11B, 01-919 Warszawa, tel.: (022) 8649497, 8649499, 0603124853.

„HYDROPOL” Sp. z o.o., ul. Targowa 10b, 09-500 Gostynin, tel.: (024) 2359267, 2359268.

Przedsiębiorstwo Robót Instalacyjno-Budowlanych „HYDROPOL”, Sp. J., ul. Krośniewicka 7, 09-500 Gostynin, tel.: (024) 2353464, 2356192.

„WOD-PRZEM” Firma Usługowo-Handlowa, ul. Sokola 34, 87-100 Toruń, Oddział Płock, ul. M. Konopnickiej 28, tel.: (024) 2620835, 0601164800.

Centrum Gospodarki Odpadami Azbestu i Recyklingu „CARO”, ul Zamoyskiego 51, 22-400 Zamość, tel.: (084) 6273013, 0608435133.

Firma Usługowo-Handlowa, Piotr Sosnowski, ul. Ranieckiej 4/1, 06-400 Ciechanów, tel. (023) 6728973.

Usługi Remontowo-Budowlane Zbigniew Klik, ul. Świerkowa 2/25, 06-300 Przasnysz, tel.: (029) 7563809, 0609471200.

Zakład Usług, Produkcji i Handlu, inż. Jan Stanisław Górliński, ul. Moniuszki 25, 06-200 Maków Mazowiecki, tel.: 029 7170467, 060640377.

Przedsiębiorstwo Budownictwa Lądowego MJ, Sp. z o. o. Reguły, 05-816 Michałowice

:SYSTEM-DACH” Firma Handlowo-Usługowa, Spółka Jawna, Brody 6, 09-100 Płońsk,

„GAJAWI” P.P.H.U. Gabriel Rogut, ul. Odyńca 24, 93-150 Łódź, tel.: 501028153, (042) 6884370.

HYDROGEOTECHNIKA Sp. z o. o., ul. Ściegiennego 262A, 25-116 Kielce, tel.: 41 3480660, 3610159.

„WOLT CENTER” Firma Wielobranżowa, Grzegorz Lewandowski, Nowa Biała 1a, 09-411 Stara Biała, tel.: (024) 3656392, 5097700658.

„JUKO” Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe, Jerzy Szczujocki, ul. 1-go Maja 25, 97-300 Piotrków Trybunalski, tel.: (044) 6499423, 6499424, 7326963.

Transport-Metalurgia, Sp. z o. o. ul. Reymonta 62, 97-500 Radomsko, tel.: 044 6854135.

„AMBROŻY” Zakład Remontowo-Budowlany, Sp. Jawna, ul. Meissnera 1/3, lok.222, 03-982 Warszawa, tel.: (022) 8310764.

„UTIL” Firma Remontowo-Budowlana, Ryczówek, ul. Dolna 8, 32-310 Klucze, tel.: (032) 6420311, 600290778.

Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe, Sp. z o. o., „ABBA-EKOMED”, ul. Moniuszki 11/13, 87-100 Toruń, tel.: (056) 6548670, 056 6513667.

„PLASTIMET-PANORAMA” Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe, Sp. z o. o., ul. Fabryczna 9, 05-084 Leszno, tel.: 7259266, 7259267.

„WIKI” Firma Handlowo Usługowa, Agnieszka Majda, ul. Sobieszowska 10A, 58-570 Jelenia Góra, tel.: 022 6685199, 5096685199.

Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowo-Produkcyjne „JANUSZ”, ul. Kasprowicza 18, 96-100 Skierniewice, tel.: 046 8331665.

R&M PLETTAC, Sp. z o. o., ul. Kościuszki 19, 63-500 Ostrzeszów, tel.: 062 5870100, 062 5861700.

„ALBEKO” Siegier, S. J, 87-510 Kotowy, tel.: (054) 2800288.

Usługi Budowlane, Tech. Bud. Aleksander Kraszewski, ul. Parkowa 15, 06-400 Ciechanów, tel.: (023) 6738072.

Przedsiębiorstwo Usług Wodno-Budowlanych „WOD-BUD” Sp. z o. o., ul. Piłsudskiego 14, 23-200 Kraśnik, tel.: (081) 8252605, 8252476.

Buck Recycling, Sp. z o. o., ul. Romana Maja 1, 61-371 Poznań, tel.: (061) 6502301, 061 6502319.

T.K.J.Matuszewski, Spółka Jawna, ul. Por. Krzycha 5, 86-300 Grudziądz, tel.: 056 4654888,

Usługi Dekarsko-Budowlane, Grzegorz Adamiak, Młock Baraniec, 06-456 Ojrzeń, tel.: 606350680.

Przedsiębiorstwo Projektowo-Wdrożeniowe „AWAT”, Sp. z o. o., ul. Kaliskiego 9, 01-476 Warszawa, tel.: (022) 6839248, 022 6839163.

Firma Handlowo-Usługowa „PROJEKT-BUD”, Edyta Psut, ul. Podwale 17, 00-252 Warszawa, tel. 022 8317688.

P.P.H.U. „EKO-MIX”, ul. Grabiszyńska 163, 50-950 Wrocław, tel.: (071) 3324500,

ECO-POL, Sp. z o. o., ul. Dworcowa 9, 86-120 Pruszcz, tel.: 052 3308065

USŁUGI OGÓLNOBUDOWLANE, Handel, Hurt, Detal, Art. Budowlane Tadeusz Hulewicz, ul. Pukiańca 42/44, 06-300 Przasnysz, tel.: (029) 7563982, 550425682.

Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „TECHBUD”, Roman Żuchowski, ul. J. Suleckiego 2B/87, 87-100 Toruń, tel.: (056) 6457353.

Zakład Budowlany, Jacek Mikołajczak, ul. 17-go Stycznia 13, 06-400 Ciechanów, tel.: (023) 674 36 28.

ZALĄCZNIK NR 7

STAN PRAWNY

Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 101, poz. 628 z 1998 r. z późn. zm.) - zakazuje wprowadzania na polski obszar celny azbestu, wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest. Zgodnie z ustawą produkcja płyt azbestowo-cementowych została zakończona we wszystkich zakładach w 1998 r., a od 1999 r. nastąpił zakaz obrotu tymi płytami. Ustawa ta praktycznie zamknęła okres stosowania wyrobów zawierających azbest w Polsce. Pozostaje natomiast problem sukcesywnego usuwania zużytych wyrobów w sposób niezagrażający zdrowiu ludzi i zanieczyszczeniu środowiska.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.) - określa zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów. W ustawie określone są obowiązki wytwórców i posiadaczy odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych. Ustawa reguluje całokształt spraw administracyjnych związanych z postępowaniem przy zbieraniu, transporcie, odzysku, unieszkodliwianiu, w tym składowaniu odpadów, a także wymagań technicznych i organizacyjnych dotyczących składowisk odpadów. Ustawa wprowadziła obowiązek opracowywania Planów gospodarki odpadami na szczeblu: krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jednolity Dz. U. z 2003 r. Nr 80, poz. 718). Zawiera zapis mający zastosowanie w przypadkach występowania azbestu. Art. 30 ust. 3 stanowi: właściwy organ może nałożyć w drodze decyzji obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych, objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1 tego art. jeżeli ich realizacja może naruszyć ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub spowodować: zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia, pogorszenie stanu środowiska lub stanu zachowania zabytków, pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych, wprowadzenie, utrwalenie, bądź zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.) – określa zasady ochrony środowiska i warunki korzystania z jego zasobów z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju. Zawiera postanowienia dotyczące m .in.:

- państwowego monitoringu środowiska, jako systemów pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku,
- opracowania prognoz oddziaływania na środowisko, w tym gospodarki odpadami, a także programów wojewódzkich zmierzających do przestrzegania standardów jakości środowiska,
- ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem, sposobu postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska
- kar i odpowiedzialności za nieprzestrzeganie zasad i przepisów dotyczących ochrony środowiska,
- konieczności oznaczenia instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz miejsc, w których się on znajduje.

Ustawa z 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085 z późn. zm.) - reguluje tryb postępowania oraz obowiązki podmiotów określonych ustawą. W art. 54 odnosi się do odpowiednich zapisów ustawy z 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest. Ustawa udziela delegacji ministrowi właściwemu do spraw gospodarki, do określenia w drodze rozporządzenia w porozumieniu z ministrami właściwymi do spraw: wewnętrznych, transportu i środowiska - sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.

Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. Nr 11, poz. 84 z późn. zm.) - reguluje problematykę dotyczącą substancji i preparatów

chemicznych w tym niebezpiecznych. Określa warunki, zakazy lub ograniczenia produkcji, wprowadzania do obrotu lub stosowania substancji i preparatów chemicznych w celu ochrony przed szkodliwym wpływem tych substancji i preparatów na zdrowie człowieka lub na środowisko.

Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 199, poz. 1671) - określa zasady przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, wymagania w stosunku do kierowców i innych osób wykonujących czynności związane z tym przewozem oraz organy właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach. Przy przewozach materiałów niebezpiecznych w kraju obowiązują przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR) - jednolity tekst umowy ADR (Dz. U. Nr 30, poz. 287 z 1999 r.). Przepisy umowy ADR oraz ustawy określają warunki załadunku i wyładunku oraz przewozu odpadów niebezpiecznych na składowisko. Pojazdy powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozów materiałów niebezpiecznych wydane przez upoważnioną stację kontroli pojazdów, zaś kierowcy pojazdów winni być przeszkoleni w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych.

Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielonych przez materiały budowlane, urządzenia i e/cementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (MP Nr 19, poz. 231) - określa jako niedopuszczalny dodatek azbestu w materiałach budowlanych z terminem obowiązywania od dnia 1 stycznia 1997 r.

Rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub wprowadzania na obszar cenny (z 1998 r. Dz. U. Nr 44, poz. 268, z 1999 r. Nr 25, poz. 222, z 2000 r. Nr 15, poz. 188, z 2001 r. Nr 10, poz. 77, z 2002 r. Nr 1, poz. 11, z 2003 r. Nr 5, poz. 50). Zgodnie z ustawą z 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, Minister właściwy do spraw gospodarki w porozumieniu z Ministrem właściwym do spraw ochrony środowiska, określa corocznie w drodze rozporządzenia, na wniosek producenta lub innego podmiotu wprowadzającego na polski obszar celny wyroby zawierające azbest wykaz wyrobów dopuszczonych do produkcji lub wprowadzenia na polski obszar celny spośród wyrobów określonych w załączniku nr 1 do ustawy. W załączniku tym znajdują się:

- płyty uszczelniające azbestowo-kauczukowe,
- uszczelki z tych płyt,
- azbest włóknisty.

Są to wyroby, które ze względów technicznych i technologicznych nie można jeszcze w wielu przypadkach zastąpić wyrobami bezazbestowymi. Dotyczy to przede wszystkim wyrobów o specjalnym przeznaczeniu dla potrzeb, m.in. przemysłu chemicznego, rafineryjnego i energetyki.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112,

poz. 1206) - zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych w nw. grupach i podgrupach z przypisanym kodem klasyfikacyjnym:

06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy

06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu

10 11 81* - odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła)

10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych

15 01 11* - opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy, wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,

1501 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest,

1602 12* - zużyte urządzenia zawierające azbest,

1706 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest,

17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest,

(* - oznacza odpady niebezpieczne).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 30, poz. 213) - określa wzory dokumentów stosowanych do prowadzenia ilościowej i jakościowej ewidencji odpadów celem zapewnienia kontroli ich przemieszczania. Do prowadzenia ewidencji

odpadów obowiązani są posiadacze odpadów, w tym także wytwórcy odpadów. Ewidencję odpadów prowadzi się za pomocą dwóch dokumentów: karty ewidencji odpadów oraz karty przekazania odpadów. Karta przekazania odpadu wypełniana jest w dwóch egzemplarzach – przez posiadacza przekazującego odpady na rzecz innego posiadacza odpadów. Posiadacz odpadów, który odpady przejmuje (np. zarządzający składowiskiem odpadów) zobowiązany jest do potwierdzenia na karcie przekazania odpadu fakt przyjęcia odpadu. Karty informacyjne służą do naliczania opłat za umieszczenie w danym roku odpadów na składowisku wnoszonych na rachunek dystrybucyjny urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce składowania odpadów.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz. U. Nr 152, poz. 1737) - określa wzory formularzy do sporządzania i przekazywania zbiorczego zestawienia odpowiednich danych.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217, poz. 1833) - określa najwyższe dopuszczalne stężenia w środowisku pracy - pyłów zawierających azbest:

- pyły zawierające azbest chryzotyl - 1,0 mg/m³,
- włókna respirabilne - 0,2 włókien w cm³,
- pyły zawierające azbest krokidolit - 0,5 mg/m³,
- włókna respirabilne - 0,2 włókien w cm³.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 236, poz. 1986 z późn. zm.). Przepisy o przewozie drogowym materiałów niebezpiecznych stosuje się odpowiednio do transportu odpadów niebezpiecznych spełniających określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne dla zaliczenia ich do jednej z klas towarów niebezpiecznych. Przy przewozach materiałów niebezpiecznych w kraju obowiązują przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych ADR - jednolity tekst umowy ADR (Dz. U. Nr 30, poz. 287, z 1999 r.).

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz odpady izolacyjne zawierające azbest zgodnie z ADR zaliczone zostały do klasy 9 - różne materiały i przedmioty niebezpieczne, z czego wynikają określone wymagania przy ich transporcie. Posiadacz odpadów zawierających azbest, który prowadzi działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów, obowiązany jest do uzyskania zezwolenia na prowadzenie tej działalności. Zgodnie z ustawą o odpadach zezwolenie wydaje, w drodze decyzji starosta, właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania posiadacza odpadów. Transportujący odpady niebezpieczne obowiązany jest do posiadania karty ewidencji odpadu, dokumentu obrotu odpadami niebezpiecznymi i dokumentu przewozowego materiałów niebezpiecznych według wymagań ADR.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 20 grudnia 2002 r. w sprawie kursów dokształcających dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne (Dz. U. Nr 236, poz. 1987 z późn. zm.). Określa szczegółowe wymagania w stosunku do podmiotów prowadzących kursy dokształcające oraz wzory zezwoleń na ich powołanie. Kierowca wyznaczony do przewozu odpadów zawierających azbest obowiązany jest posiadać świadectwo ukończenia kursu dokształcającego kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne, wydane przez jednostkę upoważnioną przez marszałka województwa.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 237, poz. 2011) - określa szczegółowe warunki i tryb wydawania świadectwa dopuszczenia pojazdów do przewozu towarów niebezpiecznych, jego wzór i sposób wypełnienia.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2002 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. Nr 161, poz. 1335) - zmienia w istotny sposób (obniża) stawki opłaty za umieszczenie odpadów zawierających azbest na składowisku. Od 1 stycznia 2003 r. są to następujące opłaty:

- 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy - 40,70 zł/t
- 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu - 40,70 zł/t

10 11 81* - odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła) - 40,70 zł/t
10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych - 40,70 zł/t
☞ 01 11* - opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy, wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi - 40,70 zł/t
☞ 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest - 40,70 zł/t
1.02 12* - zużyte urządzenia zawierające azbest - 40,70 zł/t
2.06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest - 16,01 zł/t
17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest 16,01 zł/t.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, mości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 175, poz. 1439) - określa terminy, sposoby przedkładania wojewodzie przez organa władz samorządowych informacji o rodzaju, ilości i miejscu występowania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126) - określa zakres i formę informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz szczegółowy zakres rodzajów robót budowlanych stwarzających zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia ludzi (wyroby zawierające azbest).

Rozporządzenie Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji /lub urządzeń, w których był /lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876). Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. 2004 r. Nr 257, poz. 2573 z późn. zm.). Sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wymaga transport lub unieszkodliwianie azbestu lub produktów zawierających azbest w ilości nie niższej 200 ton rocznie.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2003 r. Nr 1, poz. 12). Wartość odniesienia dla azbestu (włókna na m³) wynosi uśredniona 2350 ug/m³ w ciągu godziny i 250 ug/m³ dla roku kalendarzowego.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu i sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U. Nr 220, poz. 1858). Przepisy rozporządzenia nie stosuje się do składowiska odpadów materiałów izolacyjnych oraz konstrukcyjnych zawierających azbest oraz składowiska odpadów obojętnych.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. Nr 191, poz. 1595). W sposób nieselektywny mogą być składowane odpady: 17 06 01 - materiały izolacyjne zawierające azbest, 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest. Oznacza to, że odpady obu rodzajów mogą być składowane wspólnie, na tym samym składowisku odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Natomiast nie wolno tych odpadów mieszać i składować z innymi odpadami niebezpiecznymi.*

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549). Określa m. in. wymagania dotyczące składowania dla odpadów zawierających azbest, wymienionych w katalogu odpadów oznaczonych kodami: 17 06 01 i 17 06 05*.*

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Z 2004 Nr 71, poz. 649). Określa obowiązki wykonawcy prac polegających na bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest; warunki przygotowania do transportu i transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest do

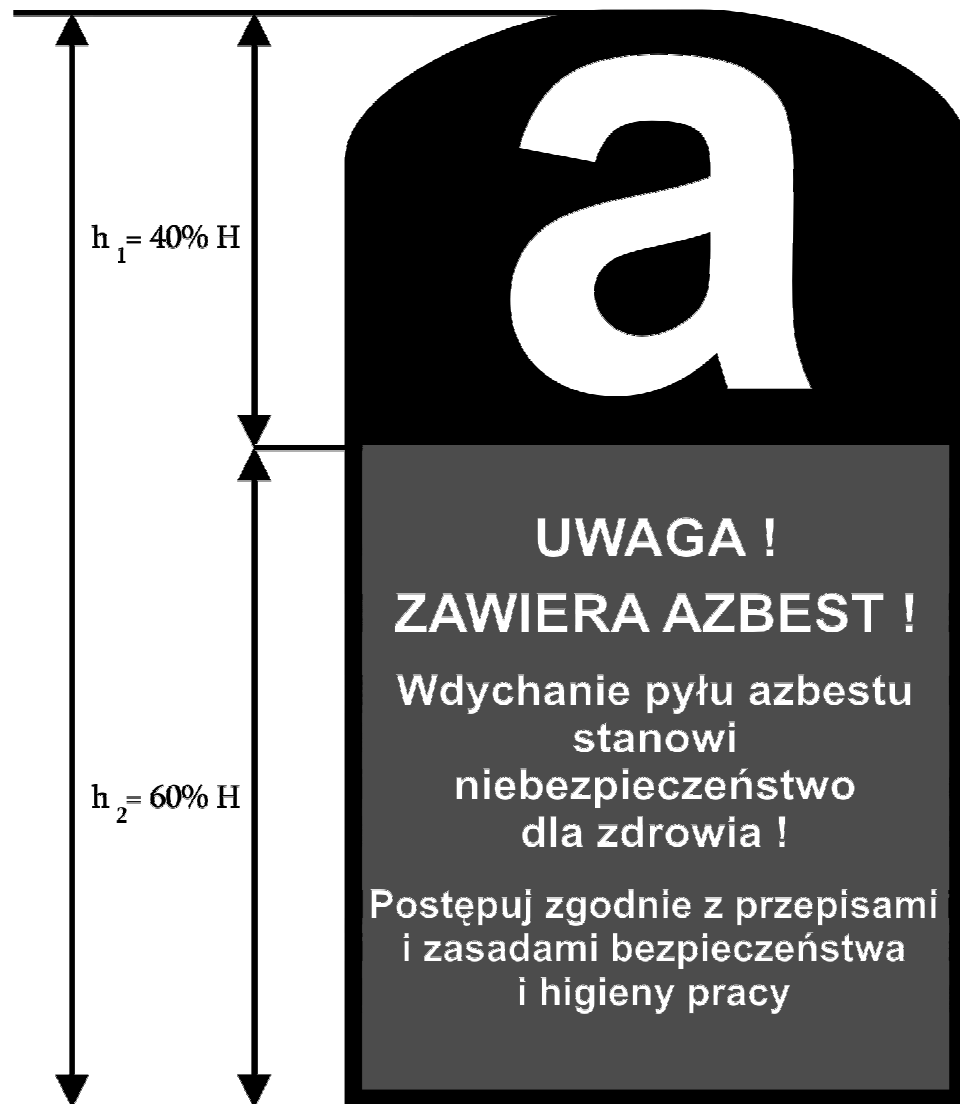
miejsca ich składowania; wymagania, jakim powinno odpowiadać oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. z 2005 r. Nr 216, poz. 1824) Określa obowiązki pracodawcy zatrudniającego pracowników przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych da osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 109). Pracodawca, który zatrudnia lub zatrudniał osobę w warunkach narażenia zawodowego na działanie pyłów zawierających włókna azbestu, wpisuje i aktualizuje w książeczce badań profilaktycznych tej osoby dane osobowe wraz z danymi dotyczącymi okresu zatrudnienia w warunkach narażenia na pył azbestu oraz szczegółowe parametry tego narażenia.

Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodowych da zdrowia, wydzielonych przez materiały budowlane, urządzenia i e/cementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski – przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002 r. Określa główne kierunki działania w okresie 30-tu lat, potrzebne środki na realizację "Programu...", a także podaje szacunkowe ilości wyrobów zawierających azbest w całym kraju oraz poszczególnych województwach.

Oznakowanie wzorowane jest na postanowieniu Unii Europejskiej (załącznik II do Dyrektywy 83/478/EWG). Wszystkie wyroby zawierające azbest oraz odpady lub miejsca ich występowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

- oznakowanie zgodne z podanym wzorem, powinno posiadać wymiaru co najmniej 5 cm wysokości (H) i 2,5 cm szerokości,
- oznakowanie powinno składać się z dwóch części: górnej ($h_1 = 40\%H$), zawierającej literę „a” w kolorze białym na czarnym tle, dolnej ($h_2 = 60\%H$), zawierającej standardowy napis w białym i/lub czarnym kolorze na czerwonym tle i wyraźnie czytelny,
- jeżeli wyrób zawiera krokydolit, standardowo stosowany zwrot „zawiera azbest” powinien być zastąpiony zwrotem „zawiera krokydolit – azbest niebieski”.

